

Α.Ε.Ι. Πειραιά Τ.Τ.

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : ΟΙ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΔΙΕΘΝΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΤΣΙΚΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ : ΤΥΡΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ :2017

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αρχικά, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένεια μου για την συμπαράσταση και την ηθική υποστήριξη που μου προσέφεραν καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου.

Ιδιαίτερα, όμως, ευχαριστίες θα ήθελα να απονέμω στον επιβλέπων καθηγητή μου, τόσο για την υπομονή και την υποστήριξη, όσο και για τις επικοινωνιακές υποδείξεις, που μου έδειξε στην προσπάθεια μου αυτή. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω και όλους τους καθηγητές μου για τις γνώσεις που μου μετέδωσαν όλα αυτά τα χρόνια.

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
SUMMARY	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	6
1.1 Ορισμοί	6
1.2 Ιστορική Αναδρομή στον Τουρισμό	7
1.3 Μορφές Τουρισμού	9
1.4 Παράγοντες συμβολής στην εξέλιξη του τουρισμού	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	39
2.1 Ο Τουρισμός ως Διεθνής Δραστηριότητα	39
2.2 Διεθνείς Τουριστικοί Οργανισμοί.....	39
2.3 Επιπτώσεις του Διεθνούς Τουρισμού	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	46
3.1 Τουρισμός και Οικονομική Κρίση	46
3.2 Τουρισμός και Τρομοκρατία.....	49
3.3 Άλλοι αρνητικοί παράγοντες επιρροής	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΤΑΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	54
4.1 Τουριστικές Τάσεις.....	54
4.2 Σύγχρονες Τάσεις του Διεθνούς Τουρισμού	58
4.3 Μελλοντικές Τάσεις.....	59
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός είναι ένα σημαντικό κοινωνικό φαινόμενο που γνωρίζει ραγδαία ανάπτυξη στις μέρες μας. Είναι ίσως η μεγαλύτερη παγκόσμια βιομηχανία σήμερα, αντιπροσωπεύοντας το 10% - 12% του Παγκόσμιου Ακαθάριστου Προϊόντος. Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες ανά την υφήλιο ο τουρισμός είναι ένας από τους κυριότερους τομείς της οικονομίας, αν όχι ο κυριότερος, με διάφορες επιπτώσεις σε μια κοινωνία¹.

Αναμφισβήτητα ο τουριστικός κλάδος αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους οικονομικούς κλάδους σε διεθνές επίπεδο. Η ανάπτυξη του τουρισμού από το τέλος των εχθροπραξιών του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και έπειτα υπήρξε κυριολεκτικά θεαματική, έχοντας ως αποτέλεσμα να συγκροτεί σήμερα τη μεγαλύτερη βιομηχανία στο κόσμο, την τουριστική βιομηχανία, η συμβολή της οποίας στην ανάπτυξη ή μεγέθυνση των οικονομιών πολλών χωρών, δεν επιδέχτηκε αμφισβητήσεις².

Όμως παρ' όλα αυτά θα πρέπει να γίνει σαφές ότι η ανάπτυξη του τουρισμού σε μια χώρα, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αποτελέσει πανάκια για την επίλυση οικονομικών προβλημάτων της και όχι μόνο. Εκτός όμως από οικονομικές επιδράσεις, η ανάπτυξη του τουρισμού σε ορισμένο τόπο και χρόνο ασκεί και άλλες επιδράσεις, οι σημαντικότερες από τις οποίες είναι κοινωνικές, πολιτιστικές και περιβαλλοντολογικές².

Ο τουρισμός αποτελεί αναμφισβήτητα μια οικονομική δραστηριότητα η οποία με τον κατάλληλο χειρισμό, είναι ικανή να αποφέρει σημαντικά οφέληματα στις οικονομίες, τόσο των ανεπτυγμένων χωρών όσο και των αναπτυσσόμενων. Ο τουρισμός σε διεθνή επίπεδο ελέγχεται από τις ανεπτυγμένες οικονομικά και τουριστικά χώρες, οι οποίες ασκούν επιρροή και ταυτόχρονα διαμορφώνουν την εξέλιξη των τουριστικών μεγεθών καθώς και την κίνηση των τουριστικών ροών παγκοσμίως¹.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

² Κολτσιδόπουλος Γ.Δ., (2005). *Τουρισμός: Θεωρητική προσέγγιση*, Εκδόσεις: Έλλην, Αθήνα.

ΟΙ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΔΙΕΘΝΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Στον διεθνή τουρισμό καταγράφονται τάσεις και εξελίξεις που αναμένεται να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία της παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας και να αλλάξουν τις ισορροπίες στη παγκόσμια τουριστική αγορά².

² Κολτσιδόπουλος Γ.Δ., (2005). *Τουρισμός: Θεωρητική προσέγγιση*, Εκδόσεις: Έλλην, Αθήνα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία απαρτίζεται από τέσσερα (4) κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο αφορά τον εννοιολογικό προσδιορισμό του τουρισμού, τις μορφές του τουρισμού καθώς και του παράγοντες που συνέβαλαν στην εξέλιξη του τουρισμού. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο διεθνής τουρισμός ως δραστηριότητα, οι διεθνείς τουριστικοί οργανισμοί, καθώς και οι επιπτώσεις που αποφέρει ο διεθνής τουρισμός. Το τρίτο κεφάλαιο αναπτύσσει τα προβλήματα που προκύπτουν από τον διεθνή τουρισμό. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρονται οι σύγχρονες τάσεις του διεθνούς τουρισμού. Τέλος, παρατίθενται συμπεράσματα.

Λέξεις κλειδιά: διεθνής τουρισμός, τουριστικές τάσεις, διεθνείς τουριστικοί οργανισμοί.

SUMMARY

This paper consists of four (4) chapters. The first chapter concerns the conceptual identification of tourism, the forms of tourism and the factors that contributed to the development of tourism. The second chapter presents international tourism as an activity, international tourism organizations, as well as the impact of international tourism. The third chapter develops the problems arising from international tourism. The fourth chapter lists the modern trends of international tourism. Finally, the conclusions are given.

Key words: international tourism, tourist trends, international tourism organizations.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 Ορισμοί

Ο τουρισμός είναι ένας ιδιαίτερα διαδεδομένος τρόπος ψυχαγωγίας, ειδικά στον δυτικό κόσμο ενώ παράλληλα αποτελεί μια πολύ μεγάλη βιομηχανία και σημαντικότερη πηγή εσόδων για παραδοσιακά τουριστικές χώρες όπως την Γαλλία, την Ισπανία, την Αμερική, την Ιταλία, την Κούβα καθώς και την Ελλάδα¹.

Γενικότερα, ο ορισμός του σύγχρονου τουρισμού μπορούσε να οριστεί σαν η πρόσκαιρη μετακίνηση ανθρώπων από τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους σε κάποιον άλλο προσωρινά με σκοπό να ικανοποιήσουν κάποιες τουριστικές ανάγκες και επιθυμίες τους, η διαμονή τους πρέπει να είναι τουλάχιστον επί ένα 24ώρο².

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, «τουρίστας είναι κάθε άτομο το οποίο ταξιδεύει σε μια χώρα εκτός εκείνης της μόνιμης διαμονής του, για χρονική περίοδο διάρκειας 24 ωρών το ελάχιστο και ενός έτους το μέγιστο και ο σκοπός επίσκεψης του οποίου δεν έχει σχέση με την άσκηση οποιασδήποτε αμειβόμενης δραστηριότητας στη χώρα επίσκεψης». Η έννοια του τουρίστα σημαίνει διεθνώς ότι και η έννοια του «επισκέπτη». Ο τουρίστας είναι πιο διεθνοποιημένος και κοινός για όλες τις γλώσσες¹.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

² Κολτσιδόπουλος Γ.Δ., (2005). *Τουρισμός: Θεωρητική προσέγγιση*, Εκδόσεις: Έλλην, Αθήνα.

1.2 Ιστορική Αναδρομή στον Τουρισμό

Προσπαθώντας να προσδιορίσουμε χρονικά την έναρξη του τουριστικού φαινομένου οδηγούμαστε στους αρχαίους χρόνους και ιδιαίτερα στην αρχαία Ελλάδα και στην Ρώμη. Αναφέρεται λοιπόν από μελετητές, ότι στην αρχαία Ελλάδα η φιλοξενία ήταν πράξη αρετή, ο οδοιπόρος πρόσωπο ιερό, προστατευόμενο από τον Δία, τον πατέρα των θεών. Με αυτήν τη ιδιότητα ο Δίας που ονομάστηκε Ξένιος Δίας, μπορούσε να τιμωρήσει όποιον τολμούσε να αρνηθεί την παροχή καταλύματος σε όσους ταξίδευαν ακόμα και αν αυτοί αποτελούσαν απειλή για τους αρχαίους Έλληνες. Η φιλοξενία, την οποία συναντάμε ακόμα και στα χρόνια του Ομήρου είχε τεράστια δύναμη γιατί έφερνε κοντά τους ανθρώπους που άνηκαν σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις¹.

Επίσης ιερά στα οποία γινόντουσαν ιεροτελεστίες ή πανελλήνιοι αγώνες όπως οι ολυμπιακοί αγώνες, τα Νέμεα, τα Ίσθμια, τα Πυθίδια διέθεταν καταλύματα για φιλοξενία. Έτσι άρχισαν από τους αρχαίους χρόνους τα πρώτα ταξίδια. Οι πρώτοι ταξιδιώτες ήταν επιστήμονες και έμποροι που ταξίδευαν καθαρά για λόγους επαγγελματικούς. Το εμπόριο γίνεται η αιτία για μακρινά ταξίδια στην Κίνα και στην Ινδία¹.

Την ανάπτυξη των ταξιδιών ακολούθησε η ανάπτυξη των συγκοινωνιών. Άρχισαν να πραγματοποιούνται μαζικές μετακινήσεις ανθρώπων αφού τώρα πια οι μεταφορικές αρτηρίες πρόσφεραν μεγαλύτερη ασφάλεια και άνεση ώστε να γίνονται ταξίδια μεγάλων αποστάσεων. Η τουριστική δραστηριότητα ήταν προνόμιο που άνηκε στα μέλη των κοινωνικοοικονομικά ανώτερων τάξεων αφού μόνο αυτοί μπορούσαν να καλύψουν τα έξοδα του ταξιδιού αλλά και της διαμονής τους σε άλλους τόπους².

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

² Κολτσιδόπουλος Γ.Δ., (2005). *Τουρισμός: Θεωρητική προσέγγιση*, Εκδόσεις: Έλλην, Αθήνα.

Καθώς και μόνο αυτοί είχαν το πλεονέκτημα του ελεύθερου χρόνου. Κατά την διάρκεια των μεσαιωνικών χρόνων, δηλαδή ανάμεσα στο 12^ο και 15^ο αιώνα, έχουμε

την παράλληλη ανάπτυξη των ταξιδιών για εμπορικούς λόγους με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών ταξιδιών. Άνθρωποι ξεκινούν να ταξιδεύουν με προορισμό τα πανεπιστημιακά κέντρα του Παρισιού, του Μονπελιέ, της Οξφόρδης, του Κέμπριτζ, της Σαλαμάνκα κ.τ.λ. Ο τουριστικός τομέας γίνεται περισσότερο οργανωμένος. Πολλά ξενοδοχεία φρόντιζαν για την μεταφορά πελατών και τράπεζες έκαναν διευκολύνσεις. Τότε, όπως άλλωστε και σήμερα οι τιμές καθορίζονταν από την τουριστική περίοδο αλλά και από την φήμη του μέρους που επιθυμούσαν να επισκεφτούν οι τουρίστες².

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο τουρισμός παίρνει τα χαρακτηριστικά μιας μικρής βιομηχανίας και αποκτάει την μορφή με την οποία τον γνωρίζουμε σήμερα. Ο Thomas Cook είναι αυτός που επινόησε τα πρώτα οργανωμένα ταξίδια, δημιουργώντας το πρώτο τουριστικό πρακτορείο προσφέροντας ένα πλήρες πακέτο υπηρεσιών. Το πακέτο αυτό περιελάμβανε κουπόνια για τα ξενοδοχεία, τουριστικούς οδηγούς, των οποίων η έκδοση αποτέλεσε σημαντικό σταθμό στην ιστορία του τουρισμού, και συναλλαγματικές διευκολύνσεις. Το παράδειγμα του Thomas Cook θέλησαν πολλοί να το μιμηθούν με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μια διεθνής επιχείρηση σε όλο τον κόσμο¹.

Παράλληλα με την ανάπτυξη των μέσων μεταφοράς έχουμε και την ανάπτυξη των ξενοδοχειακών μονάδων με σκοπό να καλύψουν τις μαζικές μετακινήσεις των ταξιδιωτών. Το πρώτο ξενοδοχείο λειτούργησε το 1302 στη Γαλλία με το όνομα «Αετός»¹.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

² Κολτσιδόπουλος Γ.Δ., (2005). *Τουρισμός: Θεωρητική προσέγγιση*, Εκδόσεις: Έλλην, Αθήνα.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής με την επιχειρηματικότητα που παρουσίαζαν, έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη σύγχρονη ξενοδοχειακή, στιγματίζοντας την παγκόσμια ξενοδοχειακή ιστορία. Η πορεία της ανάπτυξης των ξενοδοχειακών μονάδων οδήγησε στην παραγωγή νέων προϊόντων και στο άνοιγμα εθνικών αγορών, μετατρέποντας τον

τουρισμό σε βιομηχανία. Δημιουργήθηκαν νέα επαγγέλματα και βελτιώθηκαν οι συνθήκες της ζωής ακόμα και στην μεσαία τάξη. Επίσης αναπτύχθηκε η ανάγκη για κατοχύρωση των εργαζομένων για ελεύθερο χρόνο. Οι κυβερνήσεις και οι εργοδότες επιθυμούν το δικαίωμα για διακοπές μετ' αποδοχών με πρωτοπόρους χώρες την Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, που αναγνωρίζουν την ανάγκη των ανθρώπων για αλλαγή περιβάλλοντος και αναψυχή. Ύστερα από πιέσεις διεθνών οργανισμών εξασφαλίζουν άδειες μετ' αποδοχών και μαζικοποιούν τον τουρισμό. Οι διεθνείς αυτοί οργανισμοί έχουν σκοπό να προβάλλουν και να προωθήσουν τον τουρισμό σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Ο τουρισμός μετατρέπεται σε μια οικονομική δραστηριότητα με την οποία τα αναπτυγμένα κράτη επωφελούνται για την άνθιση της οικονομίας τους αλλά και της κοινωνίας τους³.

³ Καλφιώτης Σ., (1976). *Εισαγωγή εις την θεωρία του Τουρισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Αθ. Χ. Κούρος.

1.3 Μορφές Τουρισμού

Οι βασικές μορφές του τουρισμού παρατίθενται παρακάτω:

I. Μαζικός τουρισμός (Massive tourism):

Ο μαζικός τουρισμός θεωρείται μια κατηγορία τουρισμού που χαρακτηρίζεται από την ομαδοποίηση των τουριστών σε διάφορες τουριστικές δραστηριότητες, όπως είναι η συγκέντρωση των τουριστών στους τόπους διαμονής της χώρα υποδοχής και φιλοξενίας. Ο ομαδικός χαρακτήρας του μαζικού τουρισμού αναφέρεται ακόμα και στο τρόπο οργάνωσης της τουριστικής μετακίνησης. Ο τουρίστας ως άτομο εντάσσεται σε ομάδες περισσότερων ή λιγότερων ομοειδών τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών, οι οποίοι πρέπει να συμβιβάζονται ανάλογα με τη συμπεριφορά των υπολοίπων τουριστών και έτσι εξασφαλίζει έστω ένα μικρό ποσοστό ικανοποίησης που προσφέρουν, την καλή οργάνωση για την εκτέλεση του ταξιδιού τους⁴.

Η ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού προήρθε από ένα σύστημα το οποίο προσφέρει διάφορες ολοκληρωμένες υπηρεσίες, δηλαδή πακέτα προσφορών που περιλαμβάνουν: α) το τόπο προορισμού, β) το μεταφορικό μέσο, γ) το κατάλυμα και δ) την μεταφορά από και προς το κατάλυμα. Στο σύστημα αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό η τουριστική ανάπτυξη πολλών περιοχών, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες περιοχές του κόσμου. Το σύστημα αυτό λέγεται group inclusive tours (GIT).

Σημαντικό ρόλο παίζει το κόστος του προορισμού, η απόσταση από τη χώρα προέλευσης προς τη χώρα υποδοχής και φιλοξενίας. Ένας επιπρόσθετος παράγοντας είναι οι φυσικοί πόροι της κάθε περιοχής, για παράδειγμα ο ήλιος, η θάλασσα καθώς και η βλάστηση. Άλλοι τουριστικοί πόροι είναι οι αρχαιολογικοί χώροι, τα μνημεία κλπ, και αντανακλούν πόλο έξης των μαζικών μετακινούμενων τουριστών. Οι παράγοντες που παρουσιάστηκαν παραπάνω θεωρούνται βασικοί παράγοντες για την ένταση του όγκου των μετακινήσεων¹.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα

⁴ Ηγουμενάκης Ν., & Κραβαρίτης Κ., (2004). *Τουρισμός: Βασικές Έννοιες*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

II. Ατομικός τουρισμός (Individual tourism):

Ο ατομικός τουρισμός είναι η αντίθεση του μαζικού τουρισμού, χαρακτηρίζεται από την ανεξάρτητη ατομική οργάνωση και εκτέλεση του ταξιδιού. Η ανάπτυξη της κατηγορίας αυτής του τουρισμού συνδυάζεται όχι μόνο αποκλειστικά με ατομικά και ιδιωτικά μέσα όπως είναι τα αυτοκίνητα, τα τροχόσπιτα και οι θαλαμηγοί, ο χαρακτήρας της κατηγορίας αυτής τουρισμού είναι περιηγητικός⁴.

Οι παράγοντες που προσδιορίζουν το μέγεθος της τουριστικής μετακίνησης των κατηγοριών του τουρισμού που προσφέρονται στην τουριστική αγορά είναι: α) η απόσταση που χωρίζει τη χώρα της μόνιμης διαμονής των πελατών από τη χώρα υποδοχής και φιλοξενίας τους, β) ο βαθμός οικονομικής προσβασιμότητας στις χώρες υποδοχής και φιλοξενίας, γ) το επίπεδο ανάπτυξης των συγκοινωνιακών δικτύων και μέσων στις χώρες υποδοχής και φιλοξενίας και δ) η προσφορά κατάλληλων από ποσοτικής και ποιοτικής άποψης υπηρεσιών στις χώρες υποδοχής, που διευκολύνουν τις περιηγήσεις τους και τις κάνουν πιο εύκολες άνετες και ευχάριστες.

Η ανάπτυξη του ατομικού τουρισμού τα τελευταία χρόνια βασίζεται ολοένα και περισσότερο με το σύστημα ΙΤ (individual, inclusive tours) το οποίο προσφέρει πακέτα σε μεμονωμένα άτομα σε αντίθεση με το σύστημα GIT το οποίο προσφέρει ομαδικά πακέτα. Το ΙΤ προσφέρει το τουριστικό πακέτο, το μεταφορικό μέσο, το κατάλυμα, τη διατροφή και την μεταφορά από το και προς το κατάλυμα .

⁵ Τσάρτας Π., (2006). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι*, Εκδόσεις: Εξάντας, Αθήνα.

¹⁷ Doggart & Doggart,(2006),

Οι διαφορές των δυο αυτών συστημάτων είναι ότι το GIT ταυτόχρονα ταξιδεύουν και με ένα άλλο σύστημα το ITC (inclusive tours by charter), που σημαίνει ότι οι τουρίστες μετακινούνται με ναυλωμένα αεροπλάνα από το τόπο της μόνιμης διαμονής τους προς το τόπο φιλοξενίας και αντίστροφα. Αντίθετα με το σύστημα ΙΤ ταξιδεύουν αποκλειστικά και μόνο με το σύστημα ΙΤΧ (inclusive tours excursions) που σημαίνει ότι οι τουρίστες μετακινούνται από τη χώρα της μόνιμης διαμονής τους προς τη χώρα εισαγωγής και φιλοξενίας με αεροπλάνα που εκτελούν προγραμματισμένα δρομολόγια. Τα πακέτα αυτά δηλαδή τα ΙΤ/ΙΤΧ περιλαμβάνουν εκτός άλλων διαμονή σε καλύτερα ποιοτικά καταλύματα γι' αυτό είναι ακριβότερα σε σχέση με τα συστήματα GIT/ITC, αυτά τα πακέτα προσφέρονται σε υψηλότερης εισοδηματικής τάξης πελάτες ¹⁷ .

III. Εσωτερικός τουρισμός (Internal Tourism):

Αυτό το είδος του τουρισμού πραγματοποιείται κυρίως από άτομα μιας χώρας που μετακινούνται μέσα στα φυσικά ή νοητά όρια της περιοχής της χώρας αυτής. Τον εσωτερικό τουρισμό θα μπορούσαμε να το χαρακτηρίσουμε σαν συναλλαγατοφόρο τουρισμό διότι παρουσιάζει σημαντικές ωφέλειες για τη χώρα όπως τη συγκράτηση της εκροής συναλλάγματος εξαιτίας της μετακίνησης αυτής από ότι της μετακίνησης σε μια χώρα του εξωτερικού⁵.

Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού είναι ότι πρέπει να δημιουργούνται πακέτα διακοπών για τους ντόπιους τουρίστες κάτι το οποίο δεν γίνεται σε όλες τις χώρες, λόγω του ότι η τουριστική πολιτική σε ορισμένες ανεπτυγμένες ή αναπτυσσόμενες χώρες, έχει φτιάξει καταλύματα για την εξυπηρέτηση του ξένου τουρίστα, δηλαδή τα καταλύματα που έχουν δημιουργήσει ιδιωτικοί και κρατικοί φορείς απευθύνονται κυρίως στην ξένη τουριστική πελατεία. Συνέπεια είχε τη μη ταυτόχρονη ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού σε σχέση με τον εξωτερικό τουρισμό ¹⁷.

⁴ Ηγουμενάκης Ν., & Κραβαρίτης Κ., (2004). *Τουρισμός: Βασικές Έννοιες*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁵ Τσάρτας Π., (2006). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι*, Εκδόσεις: Εξάντας, Αθήνα.

¹⁷ Doggart & Doggart,(2006)

IV. Εξωτερικός τουρισμός (External Tourism):

Με τον όρο εξωτερικός τουρισμός ή διεθνής τουρισμός εννοούμε τα άτομα τα οποία πραγματοποιούν ταξίδια εκτός της μόνιμης κατοικία τους, δηλαδή τα άτομα αυτά διαμένουν μόνιμα σε μια χώρα και τη εγκαταλείπουν προσωρινά για να επισκεφτούν κάποια άλλη χώρα για τουριστικούς λόγους κυρίως, με σκοπό να ικανοποιήσουν κάποιες τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες τους. Εξωτερικό τουρισμό μπορεί να έχει οποιαδήποτε χώρα, όταν μόνιμοι κάτοικοι άλλων χωρών την επισκέπτονται ή αντίστροφα όταν οι μόνιμοι κάτοικοι της επισκέπτονται μια άλλη χώρα για διάφορους τουριστικούς λόγους τους οποίους θα τους αναλύσουμε καλύτερα στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού¹.

Υπάρχουν δυο περιπτώσεις στον εξωτερικό τουρισμό, η πρώτη περίπτωση είναι όταν οι μόνιμοι κάτοικοι επισκέπτονται μια χώρα και έτσι το χαρακτηρίζουμε σαν ενεργητικό τουρισμό αυτό γιατί γίνεται εισροή συναλλάγματος, στο οποίο λίγο πολύ όλες οι χώρες το ίδιο ενδιαφέρονται όταν οι οικονομίες βρίσκονται σε στάδιο ανάπτυξης. Στην δεύτερη περίπτωση, όταν οι μόνιμοι κάτοικοι της χώρα επισκέπτονται μια άλλη χώρα, ο εξωτερικός τουρισμός που κάνουν χαρακτηρίζεται ως παθητικός τουρισμός και αυτό γιατί σε αυτό το είδος το κύριο χαρακτηριστικό είναι η εκροή συναλλάγματος.

V. Εποχιακός τουρισμός (Seasonal tourism):

Χαρακτηριστικό του εποχιακού τουρισμού είναι ότι η διάρκεια της τουριστικής περιόδου είναι σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, δηλαδή δεν διαρκεί όλο το χρόνο παρά μόνο μερικούς μήνες το χρόνο. Σημαντικό ρόλο παίζουν οι κλιματολογικές συνθήκες σε αυτήν τη κατηγορία τουρισμού. Οι πιο διαδεδομένες μορφές τουρισμού είναι ο γενικός τουρισμός το καλοκαίρι και ο τουρισμός χειμερινών σπορ⁴.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

⁴ Ηγουμενάκης Ν., & Κραβαρίτης Κ., (2004). *Τουρισμός: Βασικές Έννοιες*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁵ Τσάρτας Π., (2006). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι*, Εκδόσεις: Εξάντας, Αθήνα.

VI.Γενικός τουρισμός (General Tourism):

Ο γενικός τουρισμός ή τουρισμός αναψυχής είναι και η σημαντικότερη μορφή τουρισμού διότι αποτελεί μια δραστηριότητα του ελεύθερου χρόνου των ανθρώπων που έχουν την ανάγκη της ξεκούρασης, της ηρεμίας και της αναψυχής. Η τουριστική αγορά επικεντρώνεται κύριος σε αυτή τη μορφή τουρισμού γιατί όπως αναφέραμε και πιο πάνω, τόσο από άποψη τουριστικού μεγέθους όσο και από άποψη τουριστικών πόρων που απαιτούνται για τη καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών⁵.

Ο γενικός τουρισμός διακρίνεται σε τρεις διαφορετικές κατηγορίες όπως τουρισμός περιήγησης, τουρισμό διαμονής και τουρισμό μικτού χαρακτήρα. Στην πρώτη περίπτωση του τουρισμού περιήγησης, ο τουρίστας παρουσιάζει γεωγραφική κινητικότητα δηλαδή τη περισσότερη διάρκεια των διακοπών του μετακινείται από χώρα σε χώρα, δεν παραμένει σταθερός σε ένα τόπο απλά αλλάζει γεωγραφικό τόπο και χώρο. Στη δεύτερη περίπτωση του τουρισμού διαμονής ο τουρίστας παραμένει στην ίδια χώρα, στον ίδιο τόπο για όλο το χρονικό διάστημα των διακοπών του. Στην τρίτη και τελευταία κατηγορία του μικτού τουρισμού ο πελάτης ή τουρίστας συνδυάζει και τις δυο παραπάνω κατηγορίες μαζί, δηλαδή τον τουρισμό περιήγησης και τον τουρισμό διαμονής⁵.

Ο γενικός τουρισμός για την καλύτερη δυνατή ανάπτυξη του πρέπει να παρέχει τη κατάλληλη υποδομή και ανωδομή σε ένα τόπο μια χώρα όπως για παράδειγμα την κατασκευή τουριστικών καταλυμάτων για όλες τις προτιμήσεις, τη δημιουργία μέσω των συγκοινωνίας και μεταφορικών μέσων, κέντρα διασκέδασης, και ψυχαγωγίας, εμπορικά καταστήματα στη περιοχή όπου θα υπάρχουν τα τουριστικά καταλύματα και βέβαιος εξειδικευμένο προσωπικό για τη καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση των πελατών⁵.

⁵ Κοκκώσης Χ., Τσάρτας Π., & Γκρίμπα Ε., (2011). *Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού - Ζήτηση και προσφορά νέων προϊόντων τουρισμού*, Αθήνα: Κριτική.

VII.Μορφωτικός τουρισμός (Educational Tourism):

Ο μορφωτικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού στον οποίο τα άτομα έχουν σαν σκοπό τη συμμετοχή τους σε διάφορες πολιτισμικές εκδηλώσεις. Αυτή η μορφή τουρισμού εμφανίζει ανάπτυξη διεθνώς διότι από αυτό το είδος του

τουρισμού οι άνθρωποι που μετακινούνται είναι γιατί θέλουν να επισκεφτούν διάφορα ιστορικά μνημεία, πινακοθήκες, αρχαιολογικούς χώρους, όπερας, μουσείων, θεατρικές παραστάσεις, διαφορά σεμινάρια γλωσσολογίας, φιλολογίας, ανθρωπολογίας, ψυχολογίας κλπ. Για την ανάπτυξη του μορφωτικού τουρισμού εξυπακούεται ότι απαιτείται τουριστική υποδομή και ανωδομή, όπως επίσης την ύπαρξη διεθνούς φήμης κάθε είδους πολιτιστικής κληρονομιάς μια χώρας ⁶.

VIII.Τουρισμός εκθέσεων (Exhibition tourism):

Ο τουρισμός εκθέσεων είναι μια μορφή τουρισμού όπου τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί δυναμικά, σε αυτήν τη υπάγονται κάθε είδους εκθέσεων οι οποίες οργανώνονται σε μεγάλα αστικά κέντρα ώστε οι επισκέπτες να συνδυάζουν το επαγγελματικό τους ταξίδι με κάποια μορφή τουρισμού πόλης ή κάποια άλλη μορφή⁶.

Η ανάπτυξη του τουρισμού εκθέσεων απαιτεί την κατάλληλη υποδομή και ανωδομή, εκτός αυτού τη ύπαρξη σύγχρονων εκθεσιακών χωρών τα οποία πρέπει να παρέχουν κάποιες υπηρεσίες όπως εστιατόρια, μπαρ, χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων, ταχυδρομεία, τμήμα εξυπηρέτησης πελατών κλπ. ⁶.

⁶ Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και Ειδικές Μορφές Τουρισμού: Σχεδιασμός, Μάνατζμέντ & Μάρκετινγκ*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

ΙΧ. Τουρισμός υγείας (Medical tourism):

Ο τουρισμός υγείας είναι από τις βασικότερες μορφές τουρισμού, όπου τα άτομα έχουν σαν κύριο κίνητρο την ανάρρωση από διάφορες ασθένειες και φυσικά την αποκατάσταση της υγείας τους. Η προσπάθεια δηλαδή του τουρισμού υγείας σε ένα τόπο είναι να προσελκύσει τουρίστες με την ανάπτυξη υπηρεσιών και εγκαταστάσεων υγείας παράλληλα και επιπρόσθετα με το κύριο τουριστικό προϊόν, συμβάλλει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και στην διατήρηση της απασχόλησης σε υψηλά επίπεδα κατά την διάρκεια των χειμερινών μηνών, απευθύνεται δε σε ηλικίες και άτομα υψηλού εισοδηματικού επιπέδου⁷. Σύμφωνα με κάποιες επιστημονικές μελέτες επισημαίνουν ότι η Ελλάδα διαθέτει τις καλύτερες περιβαλλοντικές και κλιματολογικές συνθήκες για την ανάπτυξη τουρισμού υγείας και υποδεικνύουν αρκετές περιοχές της χώρας, όπου διαθέτουν ήδη μεγάλο μέρος της υποδοχής, που απαιτείται όπως ικανό αριθμό κατάλληλων ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων (spa-resorts), πανεπιστημιακό νοσοκομείο, ύπαρξη εκπαιδευμένου προσωπικού στην παροχή τέτοιων υπηρεσιών κλπ. Η σύνθεση της πελατείας είναι αποκλειστικά άτομα της τρίτης ηλικίας, οι υπηρεσίες οι οποίες προσφέρονται στον τόπο του τουριστικού προορισμού είναι οι φυσικοί πόροι κυρίως⁷.

Η ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού, εκτός από ειδικές εγκαταστάσεις που πρέπει να διαθέτει όπως υδρολουτρα, πρέπει να διαθέτει και άλλες εγκαταστάσεις εστιατόρια, χώρους άθλησης, ιατρικές και φυσιοθεραπευτικές υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση των πελατών⁶.

⁶ Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και Ειδικές Μορφές Τουρισμού: Σχεδιασμός, Μάνατζμέντ & Μάρκετινγκ*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁷ Βενετσανοπούλου Μ., (2006). *Η κρατική συμβολή στον τουρισμό, εναλλακτικές μορφές τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

X. Τουρισμός άθλησης (Athletic tourism):

Τουρισμός άθλησης είναι μια μορφή τουρισμού ο οποίος έχει σαν βασικό του κίνητρο την άθληση, μέσα από αυτή την μορφή ο τουρίστας συνδυάζει τα αθλήματα με διάφορες περιηγήσεις στο τόπο των διακοπών του. Κάποια αθλήματα είναι όπως η ποδηλασία, το τένις, η ιππασία, το γκολφ και γενικά άλλα προγράμματα γυμναστικής⁸.

XI. Τουρισμός πόλης:

Ο τουρισμός πόλης είναι μια μορφή τουρισμού, έχει σαν χαρακτηριστικό ότι τα άτομα που ταξιδεύουν για αυτόν πηγαίνουν σε μια πόλη και την περιηγούνται για λίγες ημέρες οι οποίες δεν ξεπερνούν τις τέσσερις περίπου. Σημαντικό ρόλο παίζουν οι πολιτιστικές εκδηλώσεις της χώρας, επίσης θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι κάποιοι επισκέπτονται μια πόλη μιας χώρας για επαγγελματικούς κυρίως λόγους. Τα άτομα που συνήθως επιλέγουν αυτή τη μορφή τουρισμού είναι άτομα ανώτερης εισοδηματικής στάθμης όπως και μορφωτικού επιπέδου οι οποίοι κατοικούν και αυτοί σε μεγάλα αστικά κέντρα, τα ταξίδια είναι κύριος ατομικά και όχι οικογενειακά. Οργανώσεις γίνονται σε μεγάλο ποσοστό από ταξιδιωτικά γραφεία, τουρ οπερέιτορς⁷. Εκτός από τα παρά πάνω που αναφέραμε, πόλος έλξης για πολλά άτομα είναι η έντονη νυχτερινή ζωή της πόλης, τα ψώνια και κάποιες οργανωμένες εκδρομές⁹.

⁷ Βενετσανοπούλου Μ., (2006). *Η κρατική συμβολή στον τουρισμό, εναλλακτικές μορφές τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

XII . Συνεδριακός τουρισμός:

Αναμφισβήτητα η ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού, αποτελεί μια από τις βασικές προτεραιότητες της τουριστικής πολιτικής της χώρας μας, καθώς η ανάδειξη αλλά και η προβολή του συνεδριακού τουρισμού και των ταξιδιών θεωρείται πλέον διεθνώς από τις πλέον αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού. Ο συνεδριακός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού όπου υπάγονται κάθε είδος οργανωμένων συγκεντρώσεων όπως συνέδρια, συναντήσεις με αριθμό συμμετεχόντων σύμφωνα με το αν είναι μεγάλο ή μικρό. Υπάρχουν διάφορα συνέδρια διαφορετικού επιπέδου, δηλαδή σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η χρονική διάρκεια του συνεδριακού τουρισμού είναι περιορισμένη, συνήθως από δυο έως τέσσερις ημέρες συνδυάζεται και με κάποιες μορφές τουρισμού, για παράδειγμα τουρισμό πόλης, μορφωτικό τουρισμό κλπ⁸. Η έγκαιρη πληροφόρηση των ενδιαφερόμενων για τη μορφή του συνεδριακού τουρισμού, που θα γίνουν οι διάφορες εκδηλώσεις, βοηθάνε τη χώρα να προβάλει την ίδια στο εξωτερικό μέσο του συνεδριακού τουρισμού, σκοπός της είναι η ανάπτυξη της όπως και τη προσέλκυση τους σε αυτήν ⁸.

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

XIII. Τουρισμός περιπέτειας (Adventure tourism):

Τα άτομα τα οποία επιλέγουν το τουρισμό περιπέτειας είναι συνήθως νεαρής ηλικίας, κατά κύριο λόγο ελεύθεροι επαγγελματίες ή στελέχη διαφόρων εταιρειών. Ο τουρισμός περιπέτειας βοηθάει στην εκτόνωση του στρες από τη καθημερινότητα των μεγαλουπόλεων και της ρουτίνας της δουλειάς⁸.

Σε αυτή τη μορφή τουρισμού μπορούν να συμπεριληφθούν και άλλες εναλλακτικές μορφές, όπως ο περιηγητικός, ο ορειβατικός και ο αναρριχητικός τουρισμός. Για παράδειγμα είναι αναγκαία η ύπαρξη και βελτίωση μονοπατιών προσπέλασης και διαδρόμων, καταφύγιων, ορειβατικών κέντρων καθώς και καταλυμάτων. Απαραίτητη επίσης είναι η αναβάθμιση των υπόλοιπων υπηρεσιών όπως ιατρεία κτλ. Ακόμα προτεραιότητα πρέπει να δοθεί και στην βελτίωση των επαρχιακών δικτύων⁹.

XIV. Οικογενειακός τουρισμός (Family tourism):

Ο οικογενειακός τουρισμός αποτελείτε ως γνωστό από παιδιά τα οποία είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την οργάνωση ενός τουριστικού πακέτου, για το τόπο των διακοπών και του χρονικού διαστήματος που θα διαρκέσουν αυτές. Τα τουριστικά πακέτα που προσφέρουν στην τουριστική αγορά οι τουρ πράκτορες (tour operators) είναι προσιτά για οικογένειες που ταξιδεύουν με τα παιδιά τους. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου τα τουριστικά πακέτα είναι ακριβότερα από το λεγόμενο προϋπολογισμό μιας οικογένειας, δίνονται κάποιες εκπτώσεις όμως για παιδιά όπου προσπαθούν να είναι πιο προσιτές σε αυτές. Άλλες εκπτώσεις είναι για οικογένειες οι οποίες ταξιδεύουν όχι μαζικά αλλά ατομικά, όπως για παράδειγμα στα μεταφορικά μέσα, στο τόπο διαμονής και φιλοξενίας⁹.

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του οικογενειακού τουρισμού είναι η κατάλληλη δημιουργία υποδομής και ανωδομή και φυσικά εγκαταστάσεις

κατάλληλα διαμορφωμένες για παιδιά όπως παιδικές χαρές, αίθουσες παιχνιδιών, παιδικές πισίνες, και εκτός αυτού προσωπικό ειδικευμένο, για να προσέχει τα παιδιά⁹.

Εικόνα_ : Οικογενειακός Τουρισμός.

ΠΗΓΗ: fygamediakopes.gr

XV. Τουρισμός τρίτης ηλικίας (Third-country tourism):

Ο τουρισμός της τρίτης ηλικίας με τη σειρά του, είναι μια μορφή τουρισμού όπως και οι υπόλοιπες μορφές, όπου τους γεννιέται η επιθυμία και η ανάγκη για τουρισμό. Είναι φυσικό λοιπόν για την τρίτη ηλικία να θέλουν να ταξιδεύσουν εφόσον έχουν ελεύθερο χρόνο και σταθερό μηνιαίο εισόδημα. Τα άτομα κυρίως μεγάλης ηλικίας εκτός από την επιθυμία που έχουν να ταξιδεύσουν θέλουν να γνωρίσουν νέους τόπους και προορισμούς⁹.

Είναι γεγονός ότι τα άτομα της τρίτης ηλικίας προσπορίζουν στη χώρα προορισμού, αν συγκριθούν με τις νεότερες ηλικίες τουριστών, περισσότερα οφέλη, αφού αρέσκονται στην κατανάλωση ντόπιων προϊόντων και φαγητών, αγοράζουν περισσότερες εκδρομές που προκαλούν από ελάχιστες έως μηδενικές αρνητικές επιπτώσεις στη χώρα προορισμού, χωρίς να έρχονται σε προστριβές με τους ντόπιους κάτοικους και να γεννούν προβλήματα. Αντίθετα αρέσκονται να πρόσκεινται φιλικά

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ηπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

προς τους ντόπιους και να μαθαίνουν τα ήθη και έθιμα τους, να μελετούν τα πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής και έτσι ωθούν τις Αρχές να συντηρούν και να αναβαθμίζουν τα πολιτιστικά στοιχεία της χώρας. Από τα στοιχεία που έχουμε μαζέψει βγάζουμε κάποια συμπεράσματα που αφορούν: α) τις ιδιαιτερότητες του τουρισμού των ατόμων της τρίτης ηλικίας, β) τη σημαντικότητα του για την οικονομία, γ) την αναγκαία πολιτική που πρέπει να εφαρμόσουν τόσο ο δημόσιος όσο και ο ιδιωτικός τομέας για να προωθηθεί αποτελεσματικά ο σχετικός τουρισμός.

Η μορφή αυτή του τουρισμού αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα τμήματα του τουριστικού δυναμικού μιας χώρας, διότι κινείται τουριστικά στο εσωτερικό και εξωτερικό, δηλαδή σε άλλες γειτονικές χώρες σε σχέση με τη χώρα της μόνιμης κατοικίας τους. Για το τουρισμό της τρίτης ηλικίας δεν απαιτείτε ειδική υποδομή και ανωδομή⁹.

Εικόνα_ : Τουρισμός Τρίτης Ηλικίας.

ΠΗΓΗ: ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ¹

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

XVI. Τουρισμός χειμερινών σπορ (Winter tourism):

¹ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ : Τοπική εφημερίδα νήσου Ρόδου.

Ο τουρισμός χειμερινών σπορ είναι ευρέως διαδεδομένη για τη δυναμική μορφή του, πολλές χώρες υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών προσπαθούν να αναπτυχθούν μέσω αυτής της μορφής. Γίνονται προσπάθειες να αξιοποιηθούν τους αδρανείς μήνες του χειμώνα ώστε να προσελκύσουν διάφορες κατηγορίες τουριστών και κυρίως άτομα υψηλής εισοδηματικής στάθμης⁹.

Εικόνα_: Τουρισμός Χειμερινών Σπορ.

ΠΗΓΗ: snowreport.gr

Κατά τη διάρκεια του χειμώνα διεξάγονται κάποια αθλήματα, σημαντικό ρόλο παίζουν οι κλιματολογικές συνθήκες, δηλαδή για παράδειγμα η θερμοκρασία πρέπει να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, να πλησιάζει τους μηδέν βαθμούς Κελσίου ή και κάτω από αυτούς, πολύ χιόνι κλπ. Η μορφή αυτή συνδέεται αποκλειστικά με χειμερινά σπορ, την οποία επιλέγουν κάποια άτομα για να περάσουν τις διακοπές τους και να αθληθούν ταυτόχρονα.⁹

Για την ανάπτυξη του τουρισμού χειμερινών σπορ, απαραίτητη προϋπόθεση η υποδομή και ανωδομή της περιοχής όπως για παράδειγμα άρτια οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα, διάφορες πιστές για πατινάζ, παγοδρομίες, για αγωνιστικά έλκηθρα, για σκι, για παιδιά, αρχάριους, τουριστικά καταλύματα, συγκοινωνιακή σύνδεση με αστικά κέντρα, χώρους άφιξης αναχώρησης όπως αεροδρόμια λιμάνια κλπ..

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

XVII .Τουρισμός παραγείμασης (Congestion tourism) :

Ο τουρισμός παραχείμασης είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού όπου η τουριστική κίνηση είναι κατά τη διάρκεια του χειμώνα, οι διακοπές αυτές μπορεί να είναι μικρής ή μεγάλης διάρκειας, τα άτομα που την επιλέγουν αυτή τη μορφή τουρισμού είναι κυρίως για τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα της μόνιμης διαμονή τους και θέλουν μια περιοχή με πιο ήπιο κλίμα⁹.

Είναι κυρίως της τρίτης ηλικίας, διότι αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας συνήθως, έχουν ελεύθερο χρόνο στη διάθεση τους και σταθερό εισόδημα για να πραγματοποιήσουν τις διακοπές τους. Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του τουρισμού παραχείμασης παίζουν δυο παράγοντες, οι οποίοι είναι πρώτον το πόσο καλά οργανωμένο είναι το τουριστικό πακέτο και κατά δεύτερο η τιμή διάθεσης του στην τουριστική αγορά⁹.

Για τη τιμή του τουριστικού πακέτου, υπάρχουν κάποιες προσφορές από τα μέσα μετακίνησης και στον τόπο διαμονής και φιλοξενίας, βλέπουμε λοιπόν το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης, όπου δεν υπάρχει ζήτηση οι τιμές είναι μειωμένες για ένα τουριστικό προορισμό και αντίστροφα. Εφόσον η τουριστική κίνηση κατά τους χειμερινούς μήνες είναι μειωμένοι άρα τα συμπεράσματα μας είναι ότι τα τουριστικά πακέτα θα είναι με χαμηλές τιμές, σε περίπτωση που υπάρχει ανάπτυξη τότε τα πακέτα θα είναι δε πιο οικονομικά σε σχέση από τους θερινούς μήνες αλλά δεν παύουν να έχουν κόστος σχεδόν το ίδιο με αυτό των καλοκαιρινών διακοπών.

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

XVIII .Ορεινός τουρισμός (Mountain Tourism):

Ο ορεινός τουρισμός δεν έχει χρονικούς περιορισμούς όπως άλλες μορφές τουρισμού, αναφέρεται κυρίως στο σύνολο των δραστηριοτήτων της υπαίθριας αναψυχής. Η μορφή αυτή μπορεί να δημιουργηθεί αποκλειστικά και μόνο σε ορεινές περιοχές των χωρών της υποδοχής και φιλοξενίας⁹.

Εικόνα_ : Ορεινός Τουρισμός.

ΠΗΓΗ: tip travel magazine

Η ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού προϋποθέτει την δημιουργία των τουριστικών καταλυμάτων να δένουν με τα στοιχεία του φυσικού τοπίου της ορεινής περιοχής, να διαθέτουν εστιατόρια , μπαρ, αίθουσες αναψυχής κλπ. Ακόμα θα πρέπει σε αυτές τις περιοχές όπου αναπτύσσεται μια τέτοια μορφή τουρισμού να υπάρχουν συγκοινωνιακά μέσα όσο το δυνατόν καλύτερα και πληρέστερα για την εξυπηρέτηση τους⁸.

Το είδος αυτού του τουρισμού μπορεί να αποβεί θετικό τόσο για τις τοπικές κοινωνίες όσο και για τον ίδιο τον επισκέπτη οποίος έχει την δυνατότητα να έρθει σε επαφή με την φύση αλλά και να γνωρίσει τον διαφορετικό τρόπο ζωής των ανθρώπων στις περιοχές αυτές⁹.

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

XIX . Αγροτικός τουρισμός (Agrotourism):

Ο αγροτικός τουρισμός ή αγροτουρισμός όπως μπορούμε να τον ονομάσουμε διαφορετικά, αναφέρετε σε διάφορες αγροτικές δραστηριότητες, υπαίθριας αναψυχής του αγροτικού περιβάλλοντος και της αγροτικής ζωής. Οι δραστηριότητες αυτές εντάσσονται στον αγροτικό χώρο και περιλαμβάνουν διάφορες αγροτικές ασχολίες ή εργασίες που χαρακτηρίζουν τον αγροτικό χώρο. Ο αγροτουρισμός είναι μια ειδική μορφή τουρισμού όπου εμφανίσθηκε και επικράτησε στην κεντρική και βόρεια Ευρώπη, δύσκολα και σπάνια θα προσεγγίσει την ελληνική πραγματικότητα⁸.

XX . Θαλάσσιος τουρισμός(MarineTourism):

Ως θαλάσσιος τουρισμό εννοούμε όλες εκείνες τις δραστηριότητες που διεξάγονται στο θαλάσσιο χώρο μιας χώρας υποδοχής. Αυτή η μορφή τουρισμού αποτελεί αναμφίβολα από τις δυναμικότερες μορφές του σύγχρονου τουρισμού, σημαντικό ρόλο σε διάφορες περιοχές όπου οι τουριστικές οικονομίες των χωρών αυτών είναι ανεπτυγμένες τόσο από άποψης φυσικών προϋποθέσεων όσο και τις οικονομικές δυνατότητες για να τον αναπτύξουν⁸.

Εικόνα _ : Θαλάσσιος Τουρισμός.

ΠΗΓΗ: Fish and boat magazine

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

Για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ύπαρξη υποδομής και ανωδομής. Βασικό για την υποδομή είναι η κατασκευή σύγχρονων και άρτια εξοπλισμένων μαρίνων, την εξυπηρέτηση, τον ανεφοδιασμό αυτών, των επιβατών και των πληρωμάτων. Ακόμα θα θέλαμε να προσθέσουμε κάτι τελευταίο για τον θαλάσσιο τουρισμό, ότι εκτός από αυτά που αναφέραμε παραπάνω, η υποδομή των σύγχρονων μαρίνων είναι για τη ανανέωση του στόλου των κρουαζιερόπλοιων, άλλων θαλαμηγών και σκαφών⁹.

XXI . Χρονομεριστικός τουρισμός (Timeshare tourism):

Ο χρονομεριστικός τουρισμός είναι μια υπερσύγχρονη μορφή τουρισμού όπου η πελατεία, ως σημειώσουμε είναι κατά κανόνα μεσαίας και υψηλής εισοδηματικής στάθμης. Βασίζεται στη πώληση ορισμένων δωματίων σύμφωνα με τους νόμους του E.O.T δηλαδή με την ευρωπαϊκή οργάνωση τουρισμού, οι πελάτες έχουν το δικαίωμα χρήσης του δωματίου που έχουν αγοράσει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μέσα στην τουριστική περίοδο, η χρησιμότητα είναι για μερικές ημέρες ή και εβδομάδες ακόμα⁸. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο πελάτης έρχεται σε ένα σημείο κορεσμού, στο ότι κάθε χρόνο τις συγκεκριμένες ημερομηνίες θα ταξιδεύσει στην ίδια περιοχή, καταλαβαίνεται ότι ξεκινάει και το βαριέται, γιατί μπήκε σε ένα πρόγραμμα, δίκτυο ανταλλαγής παρομοίων δικαιωμάτων, έτσι λοιπόν έχει το δικαίωμα να το νοικιάσει, να το πουλήσει, να το κληροδοτήσει όπως ακριβώς συμβαίνει με τα ακίνητα, να το ανταλλάξει σε μια άλλη περιοχή της ίδιας χώρας ακόμα και σε άλλη (Σφακιανάκης, 2012

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο πελάτης έρχεται σε ένα σημείο κορεσμού, στο ότι κάθε χρόνο τις συγκεκριμένες ημερομηνίες θα ταξιδεύσει στην ίδια περιοχή, καταλαβαίνεται ότι ξεκινάει και το βαριέται, για αυτό μπήκε σε ένα πρόγραμμα, δίκτυο ανταλλαγής παρομοίων δικαιωμάτων, έτσι λοιπόν έχει το δικαίωμα να το νοικιάσει, να το πουλήσει, να το κληροδοτήσει όπως ακριβώς συμβαίνει με τα ακίνητα, να το ανταλλάξει σε μια άλλη περιοχή της ίδιας χώρας ακόμα και σε άλλη⁸.

Σε ότι αφορά τους ξενοδόχους τους συμφέρει μια τέτοια κίνηση χρονομεριστικών διακοπών, διότι οι τουριστικοί πράκτορες (tour operators) πιέζουν για χαμηλές τιμές στα πακέτα, ξέρουν επίσης οι ξενοδόχοι ότι ολοένα και πιο δύσκολο είναι να πετύχουν μια ικανοποιητική απόδοση του κεφαλαίου που έχουν επενδύσει. Ο λόγος που το αναφέραμε λίγο πιο πάνω είναι ότι οι ξενοδόχοι θέλουν να έχουν όσο το δυνατό πληρότητα κατά τους μήνες της τουριστικής περιόδου γι' αυτό με αυτό το τρόπο εξασφαλίζουν ένα στάνταρ εισόδημα και αύξησης του κεφαλαίου τους⁹.

Απαραίτητη είναι η διευκρίνιση πως με τη σύμβαση της χρονομεριστικής μίσθωσης, εκμισθώνονται μόνο χώροι που προορίζονται για διανυκτέρευση και διαμονή, δηλαδή δωμάτια, σουίτες, οικίσκοι, επιπλωμένα διαμερίσματα, κλπ. Δεν είναι δυνατό να συμβεί αυτό, όσον αφορά τους κοινόχρηστους χώρους ή χώρους που προορίζονται για άλλη χρήση, όπως για παράδειγμα, σάουνα, γυμναστήριο, γήπεδα διαφόρων αθλοπαιδιών, εγκαταστάσεις εστίασης αναψυχής κλπ.⁹.

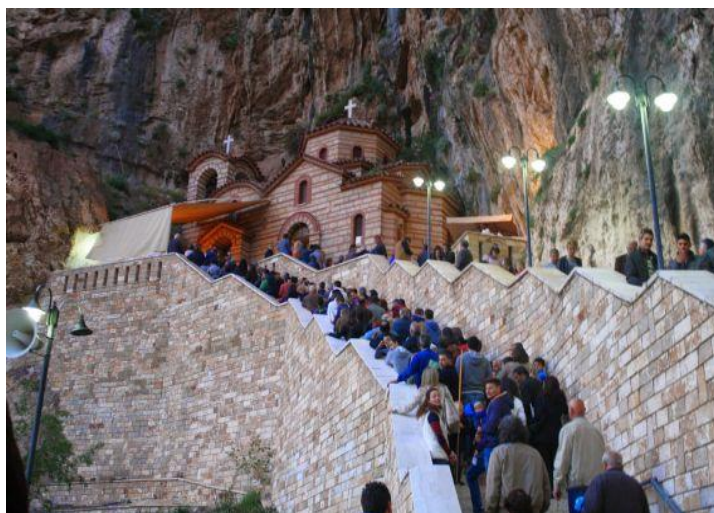
⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

XXII . Θρησκευτικός τουρισμός (Religious tourism):

Ο θρησκευτικός τουρισμός αφορά μια μορφή τουρισμού, τα άτομα που αφορά αυτό το είδος τουρισμού είναι άτομα που επισκέπτονται θρησκευτικούς προορισμούς, για λόγους κύριος λατρείας είτε για να πάρουν μέρος σε κάποιες θρησκευτικές εκδηλώσεις, είτε να εκπληρώσουν κάποιο τάμα που είχαν κάνει⁸.

Εικόνα _ : Θρησκευτικός Τουρισμός.

ΠΗΓΗ: Εκκλησιαστικό site της Ορθοδοξίας Romfea.gr²

Περιλαμβάνει εκκλησίες, μοναστήρια, πανηγύρεις κλπ, και που στη χώρα μας βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο ανάπτυξης. Η Ελλάδα είναι ίσως μια από τις λίγες χώρες στον κόσμο που μπορεί να αναπτύξει τη μορφή αυτή του τουρισμού, καθώς τα ελληνικά μοναστήρια αποτελούν θαυμάσια τεκμήρια τέχνης και τεχνικής, χτισμένα από το 10^ο αιώνα, συνδυάζουν την ελληνική ορθόδοξη παράδοση με την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής και της ζωγραφικής στον ελληνικό χώρο. Ο ορθόδοξος μοναχισμός έχει προσφέρει σε κάθε γωνία του τόπου μας θαυμάσια μνημεία, προσαρμοσμένα απόλυτα στη γεωγραφική θέση, το ανάγλυφο του εδάφους και το φυσικό τοπίο.

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

² Η φωτογραφία έχει ληφθεί κατά τη διάρκεια του εορτασμού της Ζωοδόχου Πηγής πλησίον της πόλεως του Αγρινίου.

Η μορφή αυτή του τουρισμού μπορεί να δραστηριοποιηθεί στη χώρα της μόνιμης κατοικίας τους είτε σε άλλη χώρα υποδοχής και φιλοξενίας. Η χρονική διάρκεια είναι περίπου μιας έως τρεις ημέρες. Τα τουριστικά πακέτα είναι σχετικά φθηνά σε σχέση με άλλες μορφές τουρισμού, διότι δεν υπάρχει τόση ζήτηση όση χρειάζεται για να αυξηθούν. Από τη πλευρά των τουριστικών προορισμών τα οικονομικά οφέλη είναι σημαντικά γι' αυτούς. Για την ανάπτυξη δεν χρειάζεται κάτι το ιδιαίτερο σε υποδομή και ανωδομή μόνο το βασικό.

XXIII . Επιλεκτικός τουρισμός (Selective tourism):

Ο επιλεκτικός τουρισμός είναι ένα είδος, μια μορφή τουρισμού, τα άτομα που πραγματοποιούν αυτής τη μορφή τουρισμού είναι άτομα υψηλής εισοδηματικής στάθμης, έχουν τη θέληση και μπορούν να ξοδέψουν μεγάλα ποσά για να ικανοποιήσουν κάποιες τουριστικές τους ανάγκες ή επιθυμίες. Τα άτομα αυτά κατά το πλείστο ταξιδεύουν μόνα τους, δηλαδή κάνουν ατομικό τουρισμό, που σημαίνει ότι αγοράζουν κάποια πακέτα είτε δεν αγοράζουν καθόλου πακέτα, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις που αγοράζουν τις διάφορες τουριστικές υπηρεσίες μόνοι τους δηλαδή όπως αυτοί τις θέλουν ².

Τα άτομα τα οποία ξοδεύουν χρήματα για την αγορά των τουριστικών προϊόντων θέλουν να τους προσφέρουν την ικανοποίηση ή την χρησιμότητα που προσδοκούν. Επίσης για τον επιλεκτικό τουρισμό, για τα χρήματα που ξοδεύουν είναι λογικό και φυσικό να υπάρχουν και οι κατάλληλες απαιτήσεις για την ικανοποίηση των τουριστικών τους αναγκών και επιθυμιών τους ⁵.

² Κολτσιδόπουλος Γ.Δ., (2005). *Τουρισμός: Θεωρητική προσέγγιση*, Εκδόσεις: Έλλην, Αθήνα.

⁵ Τσάρτας Π., (2006). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι*, Εκδόσεις: Εξάντας, Αθήνα.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη ανάπτυξη του επιλεκτικού τουρισμού είναι να υπάρχει η κατάλληλη υποδομή και ανωδομή σε μια χώρα όπου είναι ανεπτυγμένη αυτή η μορφή τουρισμού, δηλαδή να υπάρχουν ξενοδοχεία τεσσάρων και πέντε αστέρων αντίστοιχα με πολλούς συμπληρωματικούς χώρους όπως για παράδειγμα υψηλής ποιοτικής στάθμης σέρβις, νυχτερινή ζωή, καλλιτεχνική κίνηση, αναπτυγμένη αγορά, μουσεία, πινακοθήκες, καλό συγκοινωνιακό δίκτυο, άνετα μεταφορικά μέσα, καθαρό περιβάλλον, πολυτελή δωμάτια κλπ.⁹.

XXIV Τουρισμός κίνητρων (Tourism incentives):

Ο τουρισμός κίνητρων είναι μια νέα μορφή τουριστικής δραστηριότητας η οποία αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς. Σημαντικά οφέλη έχουν οι χώρες υποδοχής και φιλοξενίας που θέλουν να τον αναπτύξουν⁹.

Το σύστημα αυτό το ξεκίνησαν κάποιες μεγάλες βιομηχανικές, εμπορικές και παροχής υπηρεσιών επιχειρήσεις στην προσπάθεια τους να αυξήσουν την παραγωγικότητα των εργαζόμενων τους. Κάνοντας αυτήν τη κίνηση θέλανε να επεκτείνουν τον ανταγωνισμό τόσο στην αγορά του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού. Για να υπάρχουν λοιπόν αυτοί οι σκοποί και στόχοι, τους πρόσφεραν διάφορα κίνητρα, όπως για παράδειγμα τουριστικά πακέτα, ατομικά είτε ομαδικά, τα ταξίδια οργανώνονται σε προορισμούς του εξωτερικού κυρίως, η σκέψη και ο τρόπος υποκίνησης των εργαζομένων αποδείχθηκε αποτελεσματικός⁵.

⁵ Τσάρτας Π., (2006). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι*, Εκδόσεις: Εξάντας, Αθήνα.

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

Για την ανάπτυξη, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να δίνονται τουριστικά πακέτα διαφορετικά από άλλες μορφές τουρισμού, όπως είπαμε παραπάνω για πακέτα όπου θα είναι δύσκολο ένας εργαζόμενος να τα αγοράσει, για παράδειγμα να του προσφέρουν άνεση και πολυτέλεια που προσφέρουν τα ξενοδοχεία και άλλες

συμπληρωματικές εγκαταστάσεις. Ο τουρισμός κίνητρων δεν δίνει ιδιαίτερη έμφαση στα ξενοδοχεία μεγαλουπόλεων αλλά σε μια ωραία ατμόσφαιρα που δημιουργεί το περιβάλλον του τουριστικού προορισμού¹⁰.

XXV. Οικολογικός τουρισμός(Ecological tourism):

Ο οικολογικός τουρισμός αναμφίβολα αποτελεί μια σημαντική μορφή τουρισμού η οποία εξισορροπεί μια χώρα στα προβλήματα του μαζικού τουρισμού, κρίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη παντού όπου υπάρχει αυτή η μορφή και αν είναι εφικτή. Ο οικολογικός τουρισμός εντάσσεται στη τουριστική ανάπτυξη των βιοτόπων, των παραδοσιακών οικισμών, των εθνικών δρυμών κλπ¹⁰.

Για την ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού δεν χρειάζεται κάποια ιδιαίτερη υποδομή και ανωδομή, δηλαδή κάποιες βαριές κατασκευές. Από τη πλευρά του τουρίστα όσο και από τη πλευρά της χώρας υποδοχής και φιλοξενίας σέβονται τη φύση, μέχρι σε σημείο να αποφεύγουν τα μέσα μαζικής μετακίνησης¹⁰.

² Κολτσιδόπουλος Γ.Δ., (2005). *Τουρισμός: Θεωρητική προσέγγιση*, Εκδόσεις: Έλλην, Αθήνα.

⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

¹⁰ Σωτηριάδης Μ., & Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού - Σχεδιασμός Management και Marketing*.

XXVI. Λαϊκός τουρισμός (Popular tourism):

Ο λαϊκός τουρισμός χαρακτηρίζεται για το είδος της πελατείας του, συγκεκριμένα αποτελείται από άτομα τα οποία είναι χαμηλής εισοδηματικής στάθμης, εκτός αυτού είναι άτομα τα οποία ταξιδεύουν συνήθως με τις οικογένειες τους και με κάθε μεταφορικό μέσο που διαθέτουν, όπως για παράδειγμα αυτοκίνητα, μοτοσικλέτες, τροχόσπιτα κλπ⁶.

Σχεδόν οι περισσότερες χώρες υποδοχής και φιλοξενίας λίγο πολύ έχουν ανάπτυξη την απαραίτητη υποδομή και ανωδομή για την εξυπηρέτηση των πελατών της κατηγορίας αυτής. Τα καταλύματα στα οποία μπορούν να περάσουν τις ημέρες των διακοπών τους, είναι σε διάφορα κάμπινγκ που έχουν κατασκευαστεί σε οδικούς άξονες, στις παρυφές πόλεων, προσφέρουν στα άτομα που πραγματοποιούν αυτή τη μορφή τουρισμού, υπηρεσίες όπου μπορούν να κάνουν τη διαμονή τους όσο το δυνατό καλύτερες και ανετότερες. Η διαμονή στα κάμπινγκ είναι αισθητά φθηνότερες από άλλες μορφές τουρισμού, είναι σημαντικό για αυτούς το γεγονός αυτό διότι τα ταξίδια τους συνοδεύονται από τις οικογένειες τους και ακόμα πιο σημαντικό είναι όταν αυτές είναι πολυμελείς ¹⁰.

XXVII . Κοσμοπολίτικος τουρισμός (Cosmopolitan Tourism):

Στον κοσμοπολίτικο τουρισμό η πελατεία είναι άτομα αριστοκρατικά και μεγιστάνες του πλούτου, ταξιδεύουν συχνά από το ένα κοσμοπολίτικο κέντρο στο άλλο. Τα άτομα αυτά έχουν πολύ μεγάλες απαιτήσεις για τη ξοδεύουν μεγάλα χρηματικά ποσά κατά την τη διαμονή τους στο τουριστικό προορισμό όσο και κατά την μετακίνηση τους⁶. Τα μεταφορικά μέσα αυτών των ατόμων είναι για παράδειγμα ιδιόκτητα αεροσκάφη, θαλαμηγούς κλπ. Η διαμονή τους όπως αναφέραμε παρά πάνω είναι σε κοσμοπολίτικους προορισμούς, τα άτομα αυτά μένουν σε ξενοδοχεία πολυτελείας είτε σε πολυτελείς θαλαμηγούς είτε σε ιδιοκτήτες πολυτελείς επαύλεις. Η ζωή που κάνουν αυτά τα άτομα είναι πολύ κοσμική όπου φυσικό είναι άλλωστε για τη μορφή τουρισμού που κάνουν ¹⁰.

⁶ Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και Ειδικές Μορφές Τουρισμού: Σχεδιασμός, Μάνατζμέντ & Μάρκετινγκ*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

¹⁰ Σωτηριάδης Μ., & Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού - Σχεδιασμός Management και Marketing*.

Η ανάπτυξη του κοσμοπολίτικου τουρισμού είναι οπωσδήποτε δύσκολη και αυτό για τη εκτός από την υποδομή και ανωδομή, απαιτείται ταυτοποίηση ενός τουριστικού προορισμού το ότι είναι κοσμοπολίτικος, όπως για παράδειγμα το νησί της Ρόδου, το Μονακό στη Γαλλία είναι κοσμοπολίτικοι προορισμοί, γι' αυτό υπάρχει αυξημένη κίνηση σχεδόν όλους τους μήνες του έτους, εκτός αυτού πρέπει να περάσει στη συνείδηση της αριστοκρατίας και των μεγιστάνων του πλούτου αυτό. Πολλές χώρες θα ήθελαν την ανάπτυξη του κοσμοπολίτικου τουρισμού, κυρίως για λόγους οικονομικών συμφερόντων.

XXVIII. Κοινωνικός τουρισμός (Social Tourism):

Ο κοινωνικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού όπου ορίζεται το σύνολο των σχέσεων του τουριστικού χαρακτήρα, αποτελείται από τις ασθενέστερες οικονομικές τάξεις. Ο κοινωνικός τουρισμός χαρακτηρίζεται κυρίως από άτομα του κοινωνικού συνόλου, των οποίων η αγοραστική δύναμη είναι περιορισμένη⁸.

Από διάφορα κράτη δίνονται κάποιες παροχές, όπου το κοινωνικό κράτος έχει σαν υποχρέωση πέρα από υγεία, καλά γερατειά, εργασία, παιδιά κλπ να εξασφαλίζει σε άτομα χαμηλής εισοδηματικής στάθμης τη δυνατότητα να κάνουν διακοπές για διάφορους λόγους, κυρίως ψυχολογικούς και σωματικούς .

Για την ανάπτυξη του κοινωνικού τουρισμού είναι η δημιουργία κατάλληλης υποδομής και ανωδομής, όπως για παράδειγμα κατασκευή ειδικών τουριστικών καταλυμάτων που να ανταποκρίνεται στις οικονομικές δυνατότητες της πελατείας τους. Εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα επιχορηγούμενο για ειδικές κατηγορίες ατόμων, όπως για παράδειγμα σε σπουδαστές, στρατιώτες, συνταξιούχους, για λόγους το ότι η οικονομική τους κατάσταση δεν τους επιτρέπει να κάνουν διακοπές. Οι χρηματοδοτήσεις των διακοπών γίνονται με ευνοϊκούς όρους για αυτούς ώστε να μπορούν να ξεπληρώσουν σιγά - σιγά το πόσο των διακοπών τους.

⁶ Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και Ειδικές Μορφές Τουρισμού: Σχεδιασμός, Μάνατζμέντ & Μάρκετινγκ*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

XXIX . Τουρισμός αναπήρων (Tourism Retreat Conditions) :

Τουρισμός αναπήρων ή ατόμων με ειδικές ανάγκες είναι μια ειδική μορφή τουρισμού, αυτό το είδος τα τελευταία χρόνια βλέπουμε να αναπτύσσεται ολοένα και περισσότερο. Οι χώρες υποδοχής και φιλοξενίας που επιθυμούν να αναπτύξουν την ειδική αυτή μορφή, με ειδικές τεχνικές προδιαγραφές που θα πρέπει να δημιουργήσουν κατάλληλα καταλύματα και άλλες τουριστικές εγκαταστάσεις όπου θα βοηθούν στην εξυπηρέτηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Μερικά από τα βοηθητικά μέσα είναι ράμπες, ανελκυστήρες, ειδικός εξοπλισμός στα δωμάτια και τους λοιπούς χώρους των τουριστικών καταλυμάτων, για την καλύτερη δυνατή μείωση των προβλημάτων ή τουλάχιστον όσο γίνεται καλύτερα⁵.

Σε αυτή τη κατηγορία το κλίμα και η θάλασσα έχει ιδιαίτερο ρόλο όσο αφορά τις θεραπευτικές τους ιδιότητες. Έχοντας λοιπόν την επίδραση του θαλασσινού περιβάλλοντος, το κλίμα, το νερό, τη λάσπη και τα φύκια, για την πρόληψη και διατήρηση της υγείας θα μπορούσαμε να πούμε ότι η θαλασσοθεραπεία αν την εντάξουμε στην κατηγορία του τουρισμού ανάπηρων θα μπορούσε να προσφέρει προστασία από ασθένειες του σύγχρονου πολιτισμού. Όπως είναι τα καρδιαγγειακά νοσήματα, η παχυσαρκία, οι μεταβολικές παθήσεις το άγχος οι αϋπνίες, ημικρανίες, οι ψυχοσωματικές παθήσεις, το σύνδρομο της υπερκόπωσης, από ρευματοπάθειες ορθοπεδικές δερματολογικές και νευρολογικές παθήσεις. Βέβαια θα μπορούσε να προσφέρει ανάρρωση, να προσφέρει αδυνάτισμα και κυτταρίτιδα και θα μπορούσε γενικός να προσφέρει γενικός κοσμετολογία. Υπάρχουν βέβαια και αντένδειξης για να λειτουργήσουμε με θαλασσοθεραπεία. Επίσης θα μπορούσαμε να το θεωρήσουμε σαν κέντρο κλιματοθεραπείας μια περιοχή η οποία θα προσφέρει την επίδραση των κλιματολογικών παραγόντων στην βελτίωση της υγείας του ανθρώπου και έχει διαπιστωθεί ότι οι καιρικές μεταβολές επενεργούν στο νευροφυτικό σύστημα και βοηθούν στην ανάπτυξη νόσων, στην εμφάνιση νοσηρών συμπτωμάτων. Έτσι λοιπόν ένα κλίμα, η αλλαγή ενός κλίματος και μάλιστα η μεταφορά σε ηπιότερα κλίματα, σε ηπιότερες κλιματολογικές συνθήκες μπορεί να δράσει ευεργετικά σε μια νόσο και στον ασθενή να δράσει ερεθιστικά η κατευναστικά ανάλογα.

⁵ Τσάρτας Π., (2006). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι*, Εκδόσεις: Εξάντας, Αθήνα.

XXX . Πολιτιστικός τουρισμός (Cultural tourism):

Η Ελλάδα έχει μια πολύ μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά που αν την εκμεταλλευθεί κατάλληλα θα προσελκύσει ένα μεγάλο μέρος της παγκόσμιας τουριστικής κίνησης. Ο πλούτος και η ποικιλομορφία της ελληνικής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς αναδεικνύονται στους 653 διατηρητέους παραδοσιακούς οικισμούς, τα 8000 διατηρητέα κτήρια καθώς και τα αρχαία και βυζαντινά μνημεία. Η διατήρηση και η ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς αποτελεί συστατικό στοιχείο της τουριστικής ανάπτυξης και της προσφοράς εναλλακτικών δυνατοτήτων για κάθε είδους τουριστική δραστηριότητα. Πολλά κτήρια παραδοσιακής αρχιτεκτονικής έχουν σήμερα αποκτήσει νέες χρήσεις και στεγάζουν διάφορες λειτουργίες, όπως τουριστικά καταλύματα, μουσεία, εκθέσεις, εστιατόρια, δημόσιες και δημοτικές υπηρεσίες κλπ. Τα ιστορικά κέντρα των ελληνικών πόλεων αναζωογονούνται με ανακαινίσεις κτηρίων, πεζοδρομήσεις και διαμορφώσεις χώρων αποτελώντας ελκυστικούς τόπους επίσκεψης τους¹.

Επιπλέον σε ολόκληρο τον ελληνικό χώρο είναι διάσπαρτες οι οχυρώσεις θέσεων και οικισμών με φυλάκια, πύργους ή τείχη με επάλξεις και πύργους. Χτισμένα από τους Βυζαντινούς, συχνά επάνω σε θέσεις οχυρωμένες από τους αρχαίους χρόνους, δέχτηκαν αργότερα προσθήκες και επεκτάσεις από Φράγκους, Ενετούς ή Γενουάτες και από τους Οθωμανούς. Τα κάστρα του ελληνικού χώρου σηματοδοτούν την ιστορική διαμόρφωση του τόπου μας και αποτυπώνουν τη διάδοχη ιστορικών εποχών, οικοδομικών τεχνικών και πολιτιστικών πρότυπων ¹.

⁵ Τσάρτας Π., (2006). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι*, Εκδόσεις: Εξάντας, Αθήνα.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

XXXI . Οικοτουρισμός (Ecotourism):

Ο οικοτουρισμός συνδυάζει την τοπική οικονομική ανάπτυξη, διαφύλαξη της ποιότητας του περιβάλλοντος και την ανάδειξη των φυσικών πλεονεκτημάτων και της ιστορίας μιας περιοχής¹.

Εικόνα _ : Οικοτουρισμός.

ΠΗΓΗ: <http://pergaminou-kalamvreza.blogspot.com/>.

Οι συνδυασμοί όλων ή κάποιων από τα είδη τουρισμού που αναφέραμε πιο πάνω μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη του τουρισμού στη χώρα μας. Η πρόσφορα τουριστικών πακέτων γαστρονομίας, ψυχαγωγίας και ενημέρωσης για τον πολιτιστικό πλούτο που διαθέτει η Ελλάδα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα για τους τουριστικούς πράκτορες καθώς θα αμβλύνει τη χωροταξική συγκέντρωση της τουριστικής δραστηριότητας, και θα αναβαθμίσει και θα εμπλουτίσει το τουριστικό προϊόν που προσφέρεται από αυτήν.

XXXII. Θεραπευτικός τουρισμός – Ιαματικός τουρισμός

(Therapeutic&Healing Tourism:

Η φύση εκτός από σπάνια και ιδιαίτερες φυσικές ομορφιές, χάρισε στην Ελλάδα και πηγές με σημαντικές θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά λουτρά αποτελούν μέρος του εθνικού πλούτου της χώρας, ενώ οι θεραπευτικές τους ιδιότητες ήταν γνωστές, ήδη, από τους αρχαίους χρόνους¹.

Οι ιαματικοί φυσικοί πόροι είναι διάσπαρτοι στην ελληνική επικράτεια, ενώ τα νερά των συγκεκριμένων πηγών διαφέρουν από τα συνηθισμένα, είτε λόγω της υψηλής τους θερμοκρασίας είτε λόγω της παρουσίας σπάνιων συστατικών. Τα νερά αυτά χαρακτηρίζονται ως μεταλλικά εξαιτίας της θερμοκρασίας ή της γενικής χημικής σύστασης. Εκτός από τις ψυχρές μεταλλικές πηγές υπάρχουν και οι θερμοπηγές, με τις οποίες οικοδομήθηκε ένας κλάδος θεραπευτικής αγωγής, ιαματική υδροθεραπεία¹.

Η γεωγραφική κατανομή των πηγών δεν είναι τυχαία, καθώς συνδέεται είτε με τεκτονικά γεγονότα, όπως, για παράδειγμα, στις περιπτώσεις των πηγών του Καϊάφα, της Κυλλήνης και του Λαγκαδά, είτε με ηφαιστειακές δραστηριότητες όπως, για παράδειγμα, στις περιπτώσεις των πηγών των Μεθάνων, της Μήλου, της Λέσβου, της Σαμοθράκης και της Λήμνου ¹.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

1.4 Παράγοντες συμβολής στην εξέλιξη του τουρισμού

Ο τουρισμός για να πάρει την σημερινή του μορφή πέρασε από διάφορες εξελικτικές φάσεις. Ο τουρισμός που ήταν προνόμιο μόνο των πλουσίων και της αριστοκρατίας άρχισε σιγά - σιγά να γίνεται να γίνεται δικαίωμα των οικονομικών των ασθενέστερων οικονομικών τάξεων. Οι παράγοντες που βοήθησαν στην βαθμιαία ανάπτυξη του διεθνούς τουρισμού είναι οι εξής¹:

- Η αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος.
- Η ανάπτυξη των μέσων μαζικής μεταφοράς και επικοινωνίας.
- Η καθιέρωση των πληρωμένων διακοπών των εργαζομένων.
- Ο περισσότερος ελεύθερος χρόνος.
- Η βελτίωση των εισοδημάτων και των συνθηκών εργασίας.
- Η ανάπτυξη των τουριστικών επιχειρήσεων.
- Η δικαιότερη διανομή του εθνικού εισοδήματος.

Όλα τα παραπάνω έδωσαν στο τουριστικό φαινόμενο μεγάλες διαστάσεις όταν μάλιστα οι πολιτικές εξουσίες αντιλήφθηκαν τις θετικές επιδράσεις του τουρισμού στην οικονομία της εκάστοτε χώρας.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.1 Ο Τουρισμός ως Διεθνής Δραστηριότητα

Αναμφισβήτητα, ο τουρισμός αφορά έναν συνεχώς εξελισσόμενο κλάδο, που συναντά προκλήσεις καθώς και εμπόδια τα οποία δεν θα μπορούσαν να περάσουν απαρατήρητα, μιας και για πληθώρα χωρών αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς οικονομικούς παράγοντες. Επιπρόσθετα, οι τάσεις των τουριστών είναι πάντα στο επίκεντρο των τουριστικών οργανισμών λόγω της συνεχούς αλλαγής και εξέλιξης τους¹¹.

2.2 Διεθνείς Τουριστικοί Οργανισμοί

Οι διεθνείς τουριστικοί οργανισμοί οι οποίοι βοηθούν την τουριστική δραστηριότητα έχουν σημαντικά αποτελέσματα (α) στους τουριστικούς επιχειρηματίες, (β) στους τουριστικούς επενδυτές, (γ) στους εργαζομένους στα τουριστικά επαγγέλματα, (δ) στους τουρίστες καταναλωτές καθώς και (ε) στην εθνική οικονομία της εκάστοτε χώρας. Οι οργανισμοί αυτοί έχουν σκοπό να δίνουν προτάσεις καθώς και να κάνουν υποδείξεις και επισημάνσεις σχετικά με αυτά που αφορούν τον τουρισμό⁴.

Ο παγκόσμιος οργανισμός τουρισμού ιδρύθηκε το 1975 με έδρα την Μαδρίτη. Ο ρόλος του παγκόσμιου τουρισμού είναι ιδιαίτερα σημαντικός και στόχος του είναι η ανάπτυξη του τουρισμού με σκοπό την ειρήνη, την οικονομική ανάπτυξη και την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι κυριότερες από τις δραστηριότητες του παγκόσμιου οργανισμού τουρισμού είναι οι ακόλουθες⁵:

¹¹ Σιταράς Θ., & Τζένος Χ., (2007). *Εισαγωγή στην θεωρία του τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁴ Ηγουμενάκης Ν., & Κραβαρίτης Κ., (2004). *Τουρισμός: Βασικές Έννοιες*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα

⁵ Τσάρτας Π., (2006). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι*, Εκδόσεις: Εξάντας, Αθήνα.

1. Η συνεχής παρακολούθηση των εξελίξεων του διεθνούς τουρισμού και των αλλαγών στις παγκόσμιες οικονομικές και κοινωνικές διεργασίες.

2. Η ενημέρωση των μελών για τις εξελίξεις στον τουρισμό.
3. Εκδίδει και κυκλοφορεί περιοδικά, βιβλία κ.λπ. πάνω σε τουριστικά θέματα.
4. Συμβάλει στην εκπαίδευση προσωπικού για τους διάφορους τομείς του τουρισμού.
5. Βοηθάει στην προετοιμασία σχεδίων διεθνών συμφωνιών σε τουριστικά θέματα και στη συνέχεια φροντίζει για την εφαρμογή τους από τα κράτη-μέλη.
6. Κάνει έρευνες σχετικές με τις διάφορες τουριστικές αγορές, εγκαταστάσεις και επιχειρήσεις, το σχεδιασμό και την τουριστική ανάπτυξη περιοχών, την διαφήμιση και το μάρκετινγκ καθώς και τους τρόπους χρηματοδότησης.
7. Συμμετέχει σε έργα τεχνικής βοήθειας τα οποία είναι χρηματοδοτούμενα από διεθνείς οργανισμούς και από το πρόγραμμα ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.
8. Με την διοργάνωση διεθνών συνεδριών, σεμιναρίων, βοηθάει τα κράτη-μέλη στην οργάνωση και διεύθυνση των τουριστικών τους προγραμμάτων.
9. Συλλέγει πληροφορίες για τον διεθνή τουρισμό όπως στατιστικά στοιχεία, νομοθεσίες και διατάξεις, μέσα που σήμερα υπάρχουν στη Τράπεζα πληροφοριών του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού.
10. Φροντίζει να απλοποιεί τα ταξίδια, μειώνοντας τις διαδικασίες στα σύνορα και γενικότερα επιτρέπει την ελεύθερη διακίνηση των τουριστών.

2.3 Επιπτώσεις του Διεθνούς Τουρισμού

Ο τουρισμός είναι εφικτό να επηρεάσει τόσο την οικονομία της εκάστοτε χώρας όσο και την ποιότητα ζωής των κατοίκων της. Σε διεθνές επίπεδο, έχει αποδειχθεί ότι για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις ευθύνονται τόσο οι τουρίστες όσο

και οι παραγωγοί των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών. Η συνεχής αύξηση των αναγκών για υποδομή όξυνε τα προβλήματα αυτά. Είναι ευρέως αποδεκτό το γεγονός ότι σήμερα διεξάγονται έρευνες σε πολλές χώρες από οικονομολόγους, κοινωνιολόγους και γεωγράφους για το τουριστικό φαινόμενο, παραμελώντας όμως τις περιβαλλοντικές παρεμβάσεις και τον συσχετισμό μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος, καθώς επίσης και τους τρόπους προστασίας του περιβάλλοντος. Για πολλούς ανθρώπους η ανάπτυξη του τουρισμού αποτελεί κίνητρο για την προστασία των φυσικών πόρων, αποκατάσταση φθορών και για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους προβλημάτων. Για άλλους, αντίθετα, η ανάπτυξη του τουρισμού σημαίνει κυκλοφοριακή συμφόρηση, ρύπανση, θόρυβος, διοχέτευση κάθε είδους αποβλήτων σε θάλασσες, λίμνες και ποταμούς. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι ο τουρισμός εμφανίζει δύο αντίθετες σχέσεις με το περιβάλλον, δηλαδή σχέσεις συμβίωσης και σύγκρουσης. Ωστόσο, οι έρευνες που γίνονται για τον ρόλο του τουρίστα στην αναβάθμιση όσο και στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος, κρίνονται ανεπαρκείς, αφού κατά κανόνα γίνονται όταν έχει ήδη επέλθει υποβάθμιση του περιβάλλοντος¹¹.

Τα αίτια που προκαλούν τις σημαντικότερες αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις προέρχονται από τον τρόπο συμπεριφοράς των τουριστών και από την χρονική και γεωγραφική κατανομή της τουριστικής δραστηριότητας⁴.

Ο διεθνής τουρισμός είναι τόσο σπουδαίος για τις οικονομίες που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως το μέσο διακοπής της φτώχειας και της μιζέριας που μαστίζει τις αναπτυσσόμενες χώρες. Παρ' όλα αυτά η ανάπτυξη του διεθνούς τουρισμού πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε τα πλεονεκτήματα να είναι περισσότερα από τα μειονεκτήματα⁴.

¹¹ Σιταράς Θ., & Τζένος Χ., (2007). *Εισαγωγή στην θεωρία του τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁴ Ηγουμενάκης Ν., & Κραβαρίτης Κ., (2004). *Τουρισμός: Βασικές Έννοιες*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα

Αναμφίβολα μια αύξηση στις δαπάνες που κάνουν οι διεθνείς τουρίστες σε μια χώρα αυξάνει το εισόδημα των κατοίκων της. Αντίθετα, η ικανοποίηση των τουριστικών αναγκών των κατοίκων μιας χώρας στο εξωτερικό θα οδηγήσει σε μείωση του τουριστικού τους εισοδήματος. Επίσης, οι εισαγωγές που γίνονται σε μια χώρα μειώνουν το καθαρό εισόδημα που προέρχεται από τον διεθνή τουρισμό. Τα οφέλη και τα κόστη που προκύπτουν από τον διεθνή τουρισμό δεν είναι τα ίδια για όλες τις ομάδες

του κοινωνικού συνόλου. Δηλαδή, αυτό που επιφέρει κέρδος για τους ξενοδόχους και τους εστιάτορες, δεν επιφέρει κέρδος για τους μόνιμους κάτοικους της περιοχής αφού παρενοχλούνται από θορύβους και ρύπανση⁵.

Οι οικονομικές επιδράσεις του διεθνούς τουρισμού είναι μεγάλες και διαφορετικές σε κάθε τουριστικό προορισμό. Συνεπακόλουθα, ο διεθνής τουρισμός επηρεάζει τα άτομα και τις επιχειρήσεις όπως επίσης και τις οικονομίες σε επίπεδο τοπικό, εθνικό και περιφερειακό και πρέπει να γίνονται έρευνες στις νέες θέσεις εργασίας που δημιουργεί, στις δαπάνες που κάνουν οι διεθνείς τουρίστες, στα οφέλη που έχουν οι επιχειρήσεις, καθώς και στις απαιτήσεις που έχουν οι διεθνείς τουρίστες. Ο διεθνής τουρισμός ως ένα ασταθές και ταυτόχρονα σύνθετο εξαγωγίμο προϊόν έχει πολλά μειονεκτήματα, αλλά και πολλά πλεονεκτήματα. Η αναπτυσσόμενη χώρα μπορεί να καθορίσει τις τιμές των τουριστικών προϊόντων σε χαμηλά επίπεδα, δημιουργώντας έτσι κίνητρα στους διεθνείς τουρίστες για να την επισκεφτούν. Οι αναπτυσσόμενες χώρες λαμβάνουν επίσης υπόψη ότι το τουριστικό προϊόν έχει υψηλότερη εισοδηματική ελαστικότητα, πράγμα που σημαίνει ότι οι αφίξεις διεθνών τουριστών μπορούν να αυξηθούν αν αυξηθεί το κατά κεφαλήν εισόδημα των πιθανών επισκεπτών της. Συνεπώς, ο διεθνής τουρισμός βοηθάει στην οικονομική ανάπτυξη και πρόοδο των χωρών. Για να γίνει όμως αυτό πρέπει να υπάρχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις και οι κατάλληλες συνθήκες¹¹.

⁵ Τσάρτας Π., (2006). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι*, Εκδόσεις: Εξάντας, Αθήνα.

¹¹ Σιταράς Θ., & Τζένος Χ., (2007). *Εισαγωγή στην θεωρία του τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

Παρακάτω αναπτύσσονται οι σημαντικότεροι κλάδοι των οικονομικών θετικών και αρνητικών επιπτώσεων της τουριστικής ανάπτυξης¹¹

Ξένο συνάλλαγμα:

Απ' ότι φαίνεται υπάρχουν αρκετές ευκαιρίες για την απόκτηση ξένου συναλλάγματος και ο πιο διαδεδομένος είναι αυτός της εξαγωγής προϊόντων. Τα εξαγόμενα προϊόντα είναι κυρίως αγροτικά, πράγμα που βοηθά στην εύκολη υποκατάστασή τους, όμως επειδή ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος οι τιμές μειώνονται

όπως και οι φυσικοί πόροι που είναι απαραίτητοι για την συντήρηση και οικονομική ανάπτυξη των περιοχών. Ο τουρισμός είναι φορέας ξένου συναλλάγματος, αλλά πολλές φορές ο όγκος συναλλάγματος που μένει στην χώρα μας είναι μικρότερος του επιθυμητού. Μια σημαντική αιτία αδυναμίας του τουρισμού για να εισάγει ξένο συνάλλαγμα είναι η μεγάλη ανταγωνιστικότητα.

Απασχόληση:

Η σημασία του τουρισμού στην απασχόληση σηματοδοτείται από το γεγονός ότι στο σύνολο των τουριστικών επιχειρήσεων απασχολούνται σήμερα εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενοι. Ο τουρισμός χαρακτηρίζεται ως τομέας έντασης εργασίας και δημιουργεί θέσεις εργασίας. Το μόνο αρνητικό όσον αφορά την απασχόληση είναι ο εποχικός της χαρακτήρας. Λόγω του εποχικού χαρακτήρα μπορούμε να πούμε ότι επηρεάζει το χαρακτήρα της απασχόλησης, η οποία είναι πολλές φορές ανειδίκευτη και περιστασιακή ή εμφανίζεται με τη μορφή αυτοαπασχόλησης (τουριστικά καταστήματα κλπ). Η εποχικότητα αυτή αναγκάζει πολλές φορές τους εργαζόμενους να συνδυάζουν την εργασία τους στον τουρισμό με άλλες απασχολήσεις (όπως για παράδειγμα γεωργία, βιομηχανία), για να μπορέσουν να ζήσουν μία πιο άνετη ζωή.

¹¹ Σιταράς Θ., & Τζένος Χ., (2007). *Εισαγωγή στην θεωρία του τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

Περιφερειακή ανάπτυξη και ανάπτυξη υποδομών:

Η ανάπτυξη του τουρισμού αύξησε τα εισοδήματα, την απασχόληση, τις επενδύσεις και διεύρυνε τη βάση της παραγωγικής οικονομίας με αποτέλεσμα να σταματήσει η μετανάστευση και να βελτιωθεί το επίπεδο και η ποιότητα ζωής. Ειδικότερα σε περιοχές με πλούσιους τουριστικούς πόρους, η ανάπτυξη είναι εξαιρετικά δυναμική χρόνο με το χρόνο. Όσοι υποστηρίζουν την τουριστική ανάπτυξη πιστεύουν πως ο τουρισμός χρησιμοποιεί προς όφελός του την υποδομή. Όταν δεν υπάρχει υποδομή, για να αντιμετωπίσουν, όπως για παράδειγμα τα προβλήματα μιας

κοινότητας, ο τουρισμός λειτουργεί ως οικονομικός παράγοντας για την ανάπτυξη νέων έργων.

Φορολογία και πληθωρισμός:

Κατά το πόσο επιδρά ο τουρισμός στην φορολογία δεν έχει μελετηθεί ακόμη, αλλά οι ερευνητές δέχονται τον τουρισμό ως μια δύναμη παραγωγής φορολογικών εσόδων για το κράτος. Τα έσοδα αυτά μπορούν να προέρχονται από: α) επενδύσεις στον τουριστικό τομέα, οι οποίες δημιουργούν νέες επιχειρήσεις, β) τον μεγάλο αριθμό απασχολούμενων στον τομέα, η πλειοψηφία των οποίων έχει υψηλά εισοδήματα και αντίστοιχη καταναλωτική δαπάνη.

Επιπλέον από τις πρώτες ενδείξεις των οικονομικών επιπτώσεων είναι οι αλλαγές στην τιμολόγηση της γης λόγω της ταχύτατης οικοπεδοποίησης. Όσο όμως αυξάνεται η τιμή της γης, αυτοί που επενδύουν σε ακίνητα γνωρίζουν την αύξηση της φορολογίας, η οποία θα επέλθει με την κίνηση τους αυτή. Η κίνηση αυτή σχετίζεται με τη γενικότερη τάση που υπάρχει για χωρική επέκταση των δραστηριοτήτων ιδιαίτερα σε περιοχές με μαζικό οργανωμένο τουρισμό.

Συνεπακόλουθα, οι αναφορές για τις κοινωνικό - οικονομικές επιπτώσεις είναι λίγες, καθώς είναι δύσκολο να εκτιμήσουμε ποσοτικά αυτές τις αναφορές. Η κοινωνική αλλαγή δεν είναι απαραίτητα και πολιτισμική αλλαγή, αλλά σίγουρα είναι προάγγελός της. Η κοινωνικό - πολιτιστική αλλαγή είναι εμφανής μέσα απ' την επιρροή της θρησκείας, τα έθιμα, τις τέχνες, τη μουσική, τις παραδόσεις του λαού, τη λογοτεχνία κ.α. Είναι εμφανής ακόμα από τα μνημεία και τα αξιοθέατα τα οποία είναι κληρονομιά των προγόνων μας.

Παρακάτω αναπτύσσονται τα βασικά είδη κοινωνικό - οικονομικών επιπτώσεων¹¹:

Αλλαγές στην κοινωνική δομή.

Αυτό συμβαίνει με την επίδραση του τουρισμού, καθώς οι νέοι προτιμούν να ασχολούνται με την τοπική βιομηχανία παρά με τις παραδοσιακές δεξιότητες του τόπου τους. Εκτός από συνέπειες και προβλήματα μπορεί να επιφέρει και να βελτιώσει την ποιότητα ζωής. Οι νέες θέσεις εργασίας δημιουργούν πολλαπλά εισοδήματα, με

έμφαση στην αγοραστική δύναμη και απόκτηση αγαθών που μέχρι πρότινος ήταν απαγορευμένα.

Αλλαγές στη γλώσσα.

Η απώλεια της τοπικής διαλέκτου παρατηρείται όταν άλλες χώρες υιοθετούν την γλώσσα των επισκεπτών τους επειδή δε μπορούν να επικοινωνήσουν με τους ιθαγενείς λόγω διαφορετικής διαλέκτου.

Η μετακίνηση των ανθρώπων.

Οι άνθρωποι μετακινούνται ελεύθερα μέσα σε μια χώρα προκειμένου να βρουν νέες ευκαιρίες εργασίας και απασχόλησης και αυτό επειδή άνθρωποι διαφορετικών θρησκευτικών πεποιθήσεων φέρνουν μαζί τους νέες πολιτισμικές αξίες, οι οποίες δεν προκύπτουν μόνο μέσα απ' την ανάμιξη των πολιτισμών αλλά και με τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις.

Αλλαγές στις κοινωνικές σχέσεις, τα ήθη και έθιμα.

Ο τρόπος με τον οποίο αναπτύσσεται ο τουρισμός υιοθετώντας έναν τρόπο ζωής με χαρακτηριστικά αστικοποίησης και εκσυγχρονισμού, επιφέρει σημαντικές αλλαγές στις κοινωνικές σχέσεις, τα ήθη και τα έθιμα. Τέτοιες είναι οι σχέσεις των δυο φύλων, στον τρόπο συμπεριφοράς, στην εκτίμηση της τοπικής παράδοσης, στα έθιμα, στις σχέσεις ανάμεσα σε άτομα της ίδιας κοινότητας, οι οποίες προκαλούνται άμεσα η έμμεσα.

¹¹ Σιταράς Θ., & Τζένος Χ., (2007). *Εισαγωγή στην θεωρία του τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

Εμπορευματοποίηση πολιτισμού και παράδοσης.

Η μετατροπή του πολιτισμού σε «εμπόρευμα», καθώς αναξιοποίητα πολιτιστικά στοιχεία αιώνων αξιοποιούνται λόγω της τουριστικής ανάπτυξης και αποτελούν μέρος τουριστικών πακέτων προσελκύνοντας αριθμητικά μεγάλα τουριστικά ρεύματα. Χωρίς να παραγνωρίζεται η πολιτιστική σπουδαιότητά της, η όλη οικονομική σημασία για τουριστικά γραφεία και κρατικές υπηρεσίες παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον. Μορφές τοπικού πολιτισμού όπως για παράδειγμα πολιτιστικές εκδηλώσεις, βιοτεχνικά προϊόντα, χειροτεχνήματα κλπ, μετατρέπονται σε τουριστικά

προϊόντα και πωλούνται στους τουρίστες ως δείγμα τοπικής πολιτιστικής παράδοσης ή ως αναμνηστικό ταξιδιού. Συχνά τα προϊόντα αυτά είναι πολύ χαμηλής ποιότητας και δεν αποδίδουν πιστά τα πραγματικά χαρακτηριστικά της τοπικής παράδοσης ή του πολιτισμού¹¹.

¹¹ Σιταράς Θ., & Τζένος Χ., (2007). *Εισαγωγή στην θεωρία του τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

3.1 Τουρισμός και Οικονομική Κρίση

Η θέση του τουρισμού στην οικονομία της εκάστοτε χώρας είναι πολύ σημαντική, ιδιαίτερα όταν η χώρα αυτή έχει ανεπτυγμένη την τουριστική της δραστηριότητα. Είναι ευρέως αποδεκτό το γεγονός ότι μέσω του τουρισμού, δημιουργούνται σημαντικές επενδύσεις κεφαλαίων στα έργα τουριστικής ανάπτυξης

(όπως για παράδειγμα στα λιμάνια, στους δρόμους, στην αξιοποίηση φυσικών πόρων, κ.τ.λ.), οι οποίες επενδύσεις με τη σειρά τους αναπτύσσουν γενικότερα την οικονομία της χώρας και δημιουργούν επιπλέον θέσεις εργασίας. Όμως εκτός του έμμεσου τρόπου μέσω των επενδύσεων, ο τουριστικός τομέας προσφέρει άμεσα και πολύ σημαντικά έσοδα στην οικονομία της χώρας. Σε ετήσια βάση οι εισροές από τον τουρισμό αποτελούν μεγάλο κομμάτι των συνολικών εισροών της εκάστοτε οικονομίας⁴.

Ο διεθνής τουρισμός αφού διάνυσε διάφορα στάδια εξέλιξης έως και σήμερα, αφού εκδημοκρατίστηκε και μαζικοποιήθηκε, αντιπροσωπεύει μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα για την ανάπτυξη πολλών χωρών¹.

Συνεπώς, είναι ευκρινέστατη η πραγματική διάσταση των επιπτώσεων του τουρισμού στα πλαίσια μιας εθνικής οικονομίας και ταυτόχρονα η διττή επιδίωξή του, δηλαδή η συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων².

Οι άμεσες επιπτώσεις σε μία οικονομία από την τουριστική κίνηση είναι⁴:

⁴ Ηγουμενάκης Ν., & Κραβαρίτης Κ., (2004). *Τουρισμός: Βασικές Έννοιες*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

² Κολτσιδόπουλος Γ.Δ., (2005). *Τουρισμός: Θεωρητική προσέγγιση*, Εκδόσεις: Έλλην, Αθήνα.

- Η τουριστική δραστηριότητα επηρεάζει τις διεθνείς συναλλαγές, ως σημαντικός παράγοντας συναλλαγματικών εισροών και εκροών (ισοζύγιο πληρωμών).
- Η τουριστική δραστηριότητα είναι δημιουργός μιας πληθώρας άμεσων και έμμεσων παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Η τουριστική δραστηριότητα είναι δημιουργός θέσεων εργασίας.

Οι έμμεσες επιπτώσεις από την άλλη, συνοψίζονται στα παράγωγα αποτελέσματα της τουριστικής ζήτησης και του πολλαπλασιαστή. Σύμφωνα με μελέτη του Π.Ο.Τ., οι επιπτώσεις του τουρισμού στο σύνολο μιας εθνικής οικονομίας εκτιμώνται από το βαθμό συμμετοχής της συγκεκριμένης δραστηριότητας στους οικονομικούς της στόχους, δηλαδή τη συμβολή της στην οικονομική ανάπτυξη, τη

σταθερότητα των τιμών, την ισορροπία του εμπορικού ισοζυγίου, τη δίκαιη και ισόρροπη κατανομή του εθνικού εισοδήματος, την πλήρη απασχόληση¹.

Η οικονομική κρίση που διανύεται τα τελευταία χρόνια επηρέασε και τον κλάδο του τουρισμού, με τους τουρίστες να μην μπορούν να χρηματοδοτήσουν τις διακοπές τους αναζητώντας νέους τρόπους, όπως για παράδειγμα¹:

- ✓ Την αλλαγή του προορισμού, επιλέγοντας έναν προορισμό κοντινότερο στην μόνιμη κατοικία τους.
- ✓ Τις μικρότερης διάρκειας διακοπές.
- ✓ Την επιλογή πιο φθηνών προορισμών.

Ακόμη, η βιομηχανία του τουρισμού γνώρισε και πρόσθετα προβλήματα. Ένα ιδιαίτερα σημαντικό, αφορά την μείωση των τουριστικών εισπράξεων μιας και οι τουρίστες διαμένουν λιγότερες ημέρες, ξοδεύουν λιγότερα χρήματα και οι τουριστικές επιχειρήσεις μείωσαν τις τιμές τους, προσπαθώντας να δελεάσουν το κοινό, μειώνοντας όμως και το περιθώριο κέρδους τους⁵.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

⁵ Τσάρτας Π., (2006). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι*, Εκδόσεις: Εξάντας, Αθήνα.

Μια ακόμη συνέπεια είναι και η μείωση των θέσεων εργασίας, με σκοπό την μείωση του κόστους των επιχειρήσεων, ή το «πάγωμα» των μισθών και των προσλήψεων για τους ίδιους λόγους. Πολλές, μεγάλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού, χρησιμοποιούν την μέθοδο της «ανακύκλωσης» προσωπικού, προσλαμβάνουν, δηλαδή, νέους εργαζόμενους, με χαμηλές αποδοχές και για περιορισμένο χρονικό διάστημα, με στόχο το χαμηλό κόστος και την υψηλή απόδοση¹.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

3.2 Τουρισμός και Τρομοκρατία

Ο τουρισμός ως οικονομική δραστηριότητα και γενικότερα ως φαινόμενο του σύγχρονου κόσμου είναι ιδιαίτερα ευπαθές σε διάφορες αλλαγές (όπως για παράδειγμα κοινωνικές, πολιτικές, καθώς και οικονομικές) που συμβαίνουν είτε στη χώρα που αποτελεί τον τουριστικό προορισμό είτε αλλαγές που συμβαίνουν σε παγκόσμια κλίμακα. Για την ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας θεωρείται βασική η ύπαρξη κάποιων προϋποθέσεων, όπως είναι ο ελεύθερος χρόνος, η οικονομική δραστηριότητα καθώς και η ασφάλεια που θα αισθάνεται ο επισκέπτης σε έναν τουριστικό προορισμό ή και προς αυτόν¹².

Για την πραγματοποίηση ταξιδιών η ασφάλεια δεν αποτελεί απλά μια ανάγκη, αλλά βασική προϋπόθεση. Η τρομοκρατία, αντιθέτως, σχετίζεται άμεσα με τον φόβο, την απειλή και με το αίσθημα της ανασφάλειας. Αρκετές φορές στόχοι της έχουν

αποτελέσει τουριστικοί προορισμοί ή μέσα μεταφοράς προς αυτούς, όπως ανέφερα παραπάνω, δημιουργώντας σύγχυση και πανικό στους ταξιδιώτες. Ο τουρισμός από τη φύση του εμπεριέχει τα στοιχεία του αγνώστου και της αβεβαιότητας και ο τουριστικός τομέας είναι εξαιρετικά ευάλωτος σε κάθε μορφή βίας που αποτελεί τρόμο στους ταξιδιώτες. Η φοβία της τρομοκρατικής απειλής είναι διάχυτη σε κάθε πτυχή του τουριστικού προϊόντος και καθίσταται έντονη και διαρκής όσο διατηρείται το ασταθές διεθνές περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί σήμερα. Συνεπώς, τα φαινόμενα του τουρισμού και της τρομοκρατίας δεν μπορούν να συνυπάρξουν¹³.

¹² Καφφές Γ., (2010). *Κοινωνιολογία της Τρομοκρατίας*, Εκδόσεις: Παπαζήση, Αθήνα.

¹³ Μοίρα Π., & Μυλωνόπουλος Δ., (2004). Η παράμετρος της τρομοκρατίας στο διεθνές περιβάλλον του τουρισμού, *Επιστημονική Επετηρίδα Εφαρμοσμένης Έρευνας*, (1): 121 – 140.

Εικόνα_ : Τουρισμός και Τρομοκρατία.

Πηγή: http://antikleidi.com/2017/06/10/tromokratia_mme/

Η τρομοκρατία αφορά την πρόκληση τρόμου σε άτομα, ομάδες ατόμων ή και σε ολόκληρη την κοινότητα, με την διάπραξη σοβαρών εγκλημάτων βίας, που στρέφονται είτε κατά συγκεκριμένων ατόμων είτε, αδιακρίτως, κατά αθώων πολιτών,

και που αποβλέπουν στην επίτευξη σκοπών, κυρίως βίο-θεωρητικού ή κοινωνικό-πολιτικού χαρακτήρα. Συνεπώς, η τρομοκρατία δεν είναι στην ουσία της, μία συγκεκριμένη ιδεολογία, όπως συχνά εκλαμβάνεται, λανθασμένα. Αντίθετα, αφορά μια στρατηγική εγκληματικής δράσης, για την πραγμάτωση διάφορων επιδιώξεων, οι οποίες θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως πολιτικές με την ευρύτερη έννοια του όρου¹⁴.

Οι ενέργειες που θεωρούνται τρομοκρατία, όχι μόνο σε εθνικό, αλλά και σε διεθνές επίπεδο, είναι¹⁴:

- Οι απαγωγές.
- Οι βομβιστικές ενέργειες.
- Οι επιθέσεις σε εγκαταστάσεις.
- Οι αεροπειρατείες ή οι πειρατικές ενέργειες σε άλλα μέσα μεταφοράς.
- Οι καταστάσεις ομηρίας.
- Οι δολοφονίες και οι πυροβολισμοί.
- Τα επεισόδια που αποτελούν παράνομες εκδηλώσεις ή προξενούν φόβο.

¹⁴ Μυλωνόπουλος Δ., (2003). Η τρομοκρατική απειλή στην αερομεταφορά ως παράγων ανάσχεσης της τουριστικής ανάπτυξης, *Τουριστική Επιστημονική Επιθεώρηση*, (1): 103 – 112.

Ακολούθως αναπτύσσονται οι τύποι της τρομοκρατίας σε διεθνές επίπεδο¹⁵:

Ισλαμικός Εξτρεμισμός:

Το φάσμα των οργανώσεων που εκφράζουν την ισλαμική βία ενώ δεν στερείται ιδεολογικού υπόβαθρου, που ενίοτε αγγίζει τα όρια του θρησκευτικού παραληρήματος, επιδίδεται σε πολύνεκρες τρομοκρατικές πράξεις, εμφανίζοντας χαρακτηριστικά συναφή με αυτά της ακροδεξιάς βίας.

Τρομοκρατία κατά Παραγγελία (Terrorism on Demand):

Αυτού του είδους η τρομοκρατία αποτελεί μία ιδιόμορφη κατηγορία που σχετίζεται κατά μείζονα λόγο με μισθοφόρους, εξτρεμιστές ισλαμιστές, οι οποίοι έναντι αδρής αμοιβής αναλαμβάνουν δολοφονίες, εμπρησμούς, δολιοφθορές και άλλες βίαιες ενέργειες. Η συγκεκριμένη κατηγορία μισθοφόρων δεν έχει κοινά σημεία με

τους τρομοκράτες των ευρωπαϊκών οργανώσεων των περασμένων δεκαετιών. Τέλος, το μέρος της δραστηριότητας τους υπάγεται στο πλαίσιο του νέου οργανωμένου εγκλήματος.

Τρομοκρατία του ενός Θέματος (Single Issue Terrorism):

Η συγκεκριμένη μορφή βίας αναφέρεται σε εξτρεμιστικές ενέργειες που διαπράττονται από ομάδες ή άτομα όταν διαμαρτύρονται για θέματα που αποδίδονται σε κυβερνητικές πράξεις ή σε κυβερνητική αδράνεια. Σαν δείγματα τρομοκρατίας του ενός θέματος έχουν εμφανιστεί ορισμένες πράξεις βίας που έχουν σχέση με τα δικαιώματα των ζώων, ενέργειες στις οποίες επιδίδονται εξτρεμιστικές οικολογικές οργανώσεις, καθώς και πράξεις βίας που στρέφονται υπέρ της απαγόρευσης των αμβλώσεων.

Η πλειονότητα των αιτημάτων που προβάλλουν οι συγκεκριμένες οργανώσεις έχει απασχολήσει την κοινή γνώμη επί σειρά ετών, ενώ κάποια από αυτά έχουν μερικώς ικανοποιηθεί σε διεθνές κυβερνητικό επίπεδο.

¹⁵ Μπόση Μ., (2000). *Περί του ορισμού της τρομοκρατίας*, Εκδόσεις: Π. Τραυλός, Αθήνα.

Νέο Οργανωμένο Έγκλημα και Τρομοκρατική Δραστηριότητα:

Το νέο οργανωμένο έγκλημα έχοντας ως αφετηρία του τις πολιτικό-οικονομικές ανακατατάξεις που συνέβησαν μετά το τέλος του διπολικού συστήματος, διακινεί πληθώρα αγαθών καθώς και διάφορες κατηγορίες ειδικοτήτων που κάνουν χρήση πράξεων βίας, όπως δολοφονίες ή δολοφονικές απόπειρες κατά πολιτικών προσώπων, οι οποίες με σχετική ευκολία θα μπορούσαν να θεωρηθούν τρομοκρατικές και να ταυτιστούν με την υπό ορισμό ερμηνεία της τρομοκρατίας. Την σύγκλιση δε αυτή διευκολύνει η ανυπαρξία ενός κοινά αποδεκτού ορισμού της τρομοκρατίας, επιτρέποντας τη θεωρητική συνύπαρξη - ανάμειξη φαινομένων που εμπίπτουν στη σφαίρα του οργανωμένου εγκλήματος με δράσεις που ανήκουν στο πλαίσιο της πολιτικής τρομοκρατίας¹⁵.

¹⁵ Μπόση Μ., (2000). *Περί του ορισμού της τρομοκρατίας*, Εκδόσεις: Π. Τραυλός, Αθήνα.

3.3 Άλλοι αρνητικοί παράγοντες επιρροής

Εκτός των παραπάνω πολύ σημαντικών προβλημάτων προστίθεται και η πολιτική αστάθεια. Οι πολιτικά ασταθείς χώρες, δεν δημιουργούν αίσθημα ασφάλειας

στους επισκέπτες της, και οι επενδύσεις στους περισσότερους τομείς είναι ελάχιστες ή ανύπαρκτες με συνέπεια τη μείωση του τουρισμού¹⁶.

¹⁶ Reisinger Y., (2009). *International Tourism: Cultures and Behavior*, Εκδόσεις: Elsevier.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΤΑΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

4.1 Τουριστικές Τάσεις

Αναμφισβήτητα, ο τουρισμός αφορά ένα κοινωνικό, πολιτισμικό και, ειδικά τον τελευταίο αιώνα, ένα οικονομικό φαινόμενο με αυξανόμενη σημασία σε παγκόσμιο επίπεδο. Η πορεία του διεθνούς τουρισμού, παρά τις επιμέρους διακυμάνσεις, δείχνει αξιοσημείωτη αντοχή και ταυτόχρονα παρουσιάζει μια σταθερή ανοδική μέση τάση¹¹.

Με το ξεκίνημα του 21^{ου} αιώνα, διαπιστώνεται η εμφάνιση ορισμένων νέων βασικών τάσεων στον τουρισμό. Πιο αναλυτικά⁶:

- ✓ Αυξανόμενο ενδιαφέρον για την ασφάλεια.
- ✓ Συντομότερα και συχνότερα ταξίδια διακοπών, αλλά λιγότερα ολιγοήμερα διαλείμματα σαββατοκύριακου.
- ✓ Μεταστροφή από τα μακρινά και υπερπόντια ταξίδια προς τα εσωτερικά και ενδοπεριφερειακά ταξίδια.
- ✓ Μεταστροφή από τις εναέριες στις επίγειες μεταφορές, παρά την παράλληλη αύξηση της ζήτησης για χαμηλού κόστους αερομεταφορές.
- ✓ Συνεχιζόμενη τάση προς όψιμες κρατήσεις και αυξανόμενη χρήση του διαδικτύου για αγορές ταξιδιών.
- ✓ Αυξανόμενη ζήτηση για μερικώς «πακετοποιημένες» ή ανεξάρτητα και ατομικά διαμορφωμένες διακοπές, σε βάρος των παραδοσιακών συνολικών πακέτων.
- ✓ Μεγαλύτερο ενδιαφέρον για διακοπές που προσφέρουν εμπειρίες που περιλαμβάνουν τοπικό πολιτισμό και επαφή με τη φύση.
- ✓ Επικράτηση και αναμονή προσφορών και ευκαιριών τελευταίας στιγμής.

¹¹ Σιταράς Θ., & Τζένος Χ., (2007). *Εισαγωγή στην θεωρία του τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

⁶ Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και Ειδικές Μορφές Τουρισμού: Σχεδιασμός, Μάνατζμέντ & Μάρκετινγκ*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα αυτές οι τάσεις, εάν συγκριθούν με τα χαρακτηριστικά που είχε ο τουρισμός κατά τις προηγούμενες δεκαετίες, θα προσδιορίζονται από τρεις καθοριστικούς πόλους, δηλαδή¹:

- Την τεχνολογία.
- Τη σχέση εργασίας- ελευθέρου χρόνου.
- Καθώς και την ασφάλεια (safety and security).

Η πληθώρα των εντυπωσιακών εξελίξεων στην τεχνολογία έχουν εφαρμογή σε πολλά πεδία που αφορούν στον τουρισμό. Ταχύτερα και ανετότερα μέσα μεταφοράς, που παρέχουν ανεπτυγμένη δέσμη υπηρεσιών, δηλαδή¹:

- Νέα μέσα επικοινωνίας όπως κινητή τηλεφωνία, υπολογιστές παλάμης, συνδυασμένες συσκευές, αμφίδρομη τηλεόραση, κτλ. θα συνδέουν ευκολότερα και ταχύτερα τους τουρίστες με τις υπηρεσίες των προορισμών.
- Νέες υποδομές, σε ελεγχόμενα περιβάλλοντα, μέγα-κατασκευές για μέγα-εκδηλώσεις (mega-events).
- Και βέβαια, ο παγκόσμιος ιστός του διαδικτύου.

Αυτές οι εξελίξεις θα παρέχουν ολοένα πλουσιότερες δυνατότητες πληροφόρησης και παροχής υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και θα ανακαταλείνουν και θα αναδιαρθρώσουν το σύστημα κρατήσεων και το συνολικό δίκτυο πωλήσεων των ταξιδιών και του τουρισμού¹⁰.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

¹⁰ Σωτηριάδης Μ., & Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού - Σχεδιασμός Management και Marketing*.

Σε μεγάλο μέρος του πλανήτη, η μείωση του χρόνου εργασίας και ο ελεύθερος χρόνος αποτελούν πλέον δικαίωμα και οι κοινωνίες επιδιώκουν να κατοχυρώνουν και να διευρύνουν το δικαίωμα αυτό. Στο μέτρο που θα πραγματοποιείται η βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη σε ολοένα μεγαλύτερο αριθμό χωρών, θα διευρύνονται και τα στρώματα του πληθυσμού που θα απαιτούν μερίδιο στον ελεύθερο χρόνο και τις διακοπές. Αναδύονται νέες μορφές αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου, με διαρκή ανανέωση και διαφοροποίηση: ταξίδια για απόκτηση εμπειριών στις διακοπές, δραστηριότητες υπαίθρου, πολιτιστική ενημέρωση, επιμόρφωση και ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων, εθελοντισμός κτλ. Ο τουρισμός θα είναι ασφαλώς ο μεγάλος ωφελημένος από την τάση αυτή. Όμως κρίνεται σκόπιμο να αναδειχθούν αντίστοιχα και νέες μορφές τουριστικών προϊόντων με πολλή φαντασία και

επινοητικότητα, που θα είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις καινούριες απαιτήσεις της ζήτησης, δίνοντας έμφαση στην εξατομίκευση και την εξειδίκευση αντί στη μαζική προσφορά και την τυποποίηση^{10, 1}.

Ακόμη, σημαντικό ρόλο στη διερεύνηση των κοινωνικών ομάδων, που θα διαθέσουν ελεύθερο χρόνο και θα συμμετέχουν στην τουριστική ζήτηση θα παίζει η γήρανση του πληθυσμού των χωρών προέλευσης, η αύξηση των τουριστών της λεγόμενης «τρίτης ηλικίας», που θα εξασφαλίζει σχετικά μεγαλύτερα εισοδήματα και μεγαλύτερη υγεία, σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες⁸.

Επιπρόσθετα, νέες δυνατότητες για συνδυασμένες δραστηριότητες τουρισμού και αναψυχής θα προσφέρει η ανάπτυξη της τηλεργασίας, οπότε και οι προορισμοί θα αρχίσουν να αποκτούν νέο περιεχόμενο και νέες λειτουργίες⁸.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

¹⁰ Σωτηριάδης Μ., & Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού - Σχεδιασμός Management και Marketing*.

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

Τέλος, η αναζήτηση συνθηκών ασφαλείας για τη ζωή και την υγεία θα καταλάβει ίσως την πρώτη θέση στις προτεραιότητες των τουριστών. Οι απειλές από ένοπλες συρράξεις αλλά και από «ασύμμετρα» κτυπήματα, οι κίνδυνοι φυσικών καταστροφών και μάλιστα εκείνων που ενδέχεται να προκληθούν από τις κλιματολογικές μεταβολές, οι επιδημίες και οι «άγνωστοι» ιοί, θα προκαλούν αίσθημα ανησυχίας και αβεβαιότητας και θα αποτελέσουν εμπόδια για τον τουρισμό για τον αιώνα που διανύουμε. Χρέος όλων των κρατών είναι να κάνουν ότι μπορούν ώστε να εξαλείψουν, με την ανάπτυξη της διεθνούς συνεργασίας, κάθε απειλή για την ειρήνη και την επιβίωση της ανθρωπότητας για το καλό όχι μόνο του τουρισμού, αλλά βέβαια και των επόμενων γενεών¹.

Σύμφωνα με την αναθεωρημένη μελέτη του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού που φέρει τον τίτλο Tourism Vision 2020 αναμένει εξαιρετικά αισιόδοξες τάσεις για τον τουρισμό τα επόμενα 15 χρόνια⁸.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

4.2 Σύγχρονες Τάσεις του Διεθνούς Τουρισμού

Η συμβολή του τουρισμού και ειδικότερα του διεθνούς τουρισμού στην ανάπτυξη της οικονομίας μιας χώρας υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών, μπορεί κάτω από προϋποθέσεις να είναι πραγματικά σημαντική, αφού εξασφαλίζει σε αυτή συναλλαγματικούς πόρους, δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης, αυξάνει ή συμπληρώνει τα εισοδήματα του πληθυσμού των αστικών κέντρων και της περιφέρειας, προκαλεί αξιόλογες οικονομικές εισροές στους τόπους της τουριστικής ανάπτυξης κλπ. Για να είναι, όμως, θετική η συμβολή του διεθνούς τουρισμού στην ανάπτυξη της οικονομίας μιας χώρας υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών, θα πρέπει απαραίτητα η όλη προσπάθεια να είναι ορθολογιστικά προγραμματισμένη και να επιχειρείται αρμονικά με τους άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και

κυρίως τους βασικούς. Πάνω απ' όλα, όμως, ο διεθνής τουρισμός μπορεί, κάτω από προϋποθέσεις, να συμβάλει αποφασιστικά στην αναπτυξιακή προσπάθεια μιας χώρας υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να αποτελέσει πανάκεια για την πλήρη ή μερική αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων της¹.

Η παγκόσμια οικονομική ύφεση, η εμφάνιση νέων αναδυόμενων τουριστικών προορισμών (όπως για παράδειγμα στην Μέση Ανατολή, στην Αφρική, καθώς και στην Ασία), οι κλιματικές αλλαγές, οι συγχωνεύσεις και συμμαχίες των μεγάλων tour operators, των αεροπορικών εταιρειών και άλλων επιχειρήσεων της τουριστικής βιομηχανίας, η παγκόσμια απειλή της τρομοκρατίας, η αλλαγή στα κίνητρα, τα ενδιαφέροντα και τη καταναλωτική συμπεριφορά των τουριστών, τα επιτεύγματα στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), τα απρόβλεπτα φυσικά φαινόμενα (όπως για παράδειγμα το τσουνάμι), η ανάπτυξη νέων ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, είναι μερικές μόνο από τις εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο που αναμένεται μέσα στα επόμενα χρόνια να διαμορφώσουν μια διαφορετική πραγματικότητα στην παγκόσμια τουριστική βιομηχανία όπως την ξέραμε έως σήμερα⁸.

¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

4.3 Μελλοντικές Τάσεις

Ο διεθνής τουρισμός αναμένεται να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία της παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας και να αλλάξει τις ισορροπίες στην παγκόσμια τουριστική αγορά. Οι τουρίστες σήμερα συνήθως δεν ζητούν μια μεμονωμένη εμπειρία ή ένα προορισμό με μαζικές ή πολύ εξειδικευμένες εμπειρίες. Απαιτούν συνήθως συνδυασμό εμπειριών, υποδομών και υπηρεσιών. Αυτό προσφέρεται από τον ολοένα και αυξανόμενο αριθμό πιθανών προορισμών. Στην Ευρώπη παρέχεται μεγάλος αριθμός εναλλακτικών δυνατοτήτων για τουρισμό υπαίθρου που αφορούν διαβαθμίσεις (ήπιος και εξειδικευμένος τουρισμός υπαίθρου), καθώς και ποικιλία δραστηριοτήτων¹⁰.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, η τουριστική βιομηχανία θα αποτελέσει κατά την προσεχή εικοσαετία, τον ταχύτερα αναπτυσσόμενο τομέα της παγκόσμιας οικονομίας. Η πρόβλεψη είναι ότι το 2020 οι διεθνείς αφίξεις θα ξεπεράσουν το 1,5 δισ. Από αυτές τα 717 εκατ. θα πραγματοποιηθούν στην Ευρώπη, 397 εκατ. στην περιοχή της Ανατολικής Ασίας και του Ειρηνικού και θα ακολουθήσουν Βόρεια και Νότια Αμερική με 282 εκατ. αφίξεις⁸.

Με βάση τους υπολογισμούς του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, εάν οι συνθήκες είναι σχετικά σταθερές κατά τα επόμενα 5 με 10 χρόνια, θα πραγματοποιηθεί μια μέση ετήσια άνοδος της τουριστικής κίνησης, ποσοστού 4% με 4,5% σε διεθνές επίπεδο. Αυτό το ποσοστό προκύπτει από αφενός μεγάλες αυξήσεις τουριστών σε αγορές όπως της Κίνας και της Μαλαισίας και αφετέρου πτώση του αριθμού τουριστών σε αγορές όπως της Γερμανίας⁸.

¹⁰ Σωτηριάδης Μ., & Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού - Σχεδιασμός Management και Marketing*.

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

Στον ελλαδικό χώρο η συνολική συνεισφορά των ταξιδιών και του τουρισμού στο ΑΕΠ, συμπεριλαμβανομένων των ευρύτερων οικονομικών του επιπτώσεων, αναμένεται να αυξηθεί κατά μέσο όρο κατά 4% ετησίως ή αλλιώς από 35,3 δισ. (15,8% του ΑΕΠ), την περίοδο 2011 - 2021. Η συνολική συνεισφορά του τομέα του τουρισμού στον τομέα της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των θέσεων εργασίας που υποστηρίζονται έμμεσα από τη βιομηχανία, αναμένεται να αυξηθεί κατά 2,1% ετησίως. Από 768.000 θέσεις εργασίας (18,4% της συνολικής απασχόλησης) το 2011 σε 944.000 θέσεις εργασίας (21,7%) μέχρι το 2021, σύμφωνα με το WTTC. Οι επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού το 2011 εκτιμήθηκαν σε 6 δισεκατομμύρια ευρώ ή αλλιώς σε 14,3% των συνολικών επενδύσεων στη χώρα. Το ποσοστό αυτό πρέπει να αυξηθεί κατά 3,2% ετησίως για να φθάσει τα 8.1 δισ. ευρώ (ή 14,6% των συνολικών επενδύσεων) μέχρι το 2021⁸.

⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αναμφισβήτητα, ο τουρισμός μπορεί να λειτουργήσει ως μοχλός ανάπτυξης όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων προς την σωστή κατεύθυνση, και επομένως να βελτιώσει τις οικονομικές επιδόσεις μιας χώρας. Συνεπώς, ο τουρισμός είναι σε θέση να καταστεί η κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

Η ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου δεν μπορεί μόνο να αυξήσει το εισόδημα που προέρχεται από την αλλοδαπή, αλλά επιπλέον μπορεί να συνεισφέρει στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Συνεπακόλουθα,, ο τουρισμός μπορεί να προκαλέσει την μεγέθυνση της οικονομίας.

Εξετάζοντας ευρύτερα το αντίκτυπο που μπορεί να έχει ο τουρισμός, εκτός του οικονομικού όπως περιβαλλοντικές, κοινωνικές και δημογραφικές συνέπειες, θα

καταλήξουμε ότι οι αρνητικές επιπτώσεις υπερισχύουν των θετικών σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Για έναν τόπο υποδοχής όμως, οι θετικές οικονομικές επιπτώσεις του τουρισμού υπερισχύουν των αρνητικών.

Για να είναι συνεχόμενη η τουριστική ανάπτυξη, χρειάζεται κατάλληλος σχεδιασμός της από τους παράγοντες της τουριστικής πολιτικής, ούτως ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές οικονομικές συνέπειες στους τόπους υποδοχής, είναι αναπόφευκτο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ¹ Βαρβαρέσος Σ., (2010). *Τουρισμός έννοιες, μεγέθη, δομές. Η ελληνική πραγματικότητα*. Εκδόσεις: Προπομπός, Αθήνα.
- ² Κολτσιδόπουλος Γ.Δ., (2005). *Τουρισμός: Θεωρητική προσέγγιση*, Εκδόσεις: Έλλην, Αθήνα.
- ³ Καλφιώτης Σ., (1976). *Εισαγωγή εις την θεωρία του Τουρισμού*, Αθήνα: Εκδόσεις Αθ. Χ. Κούρος.
- ⁴ Ηγουμενάκης Ν., & Κραβαρίτης Κ., (2004). *Τουρισμός: Βασικές Έννοιες*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.

- ⁵ Τσάρτας Π., (2006). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι*, Εκδόσεις: Εξάντας, Αθήνα.
- ⁶ Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και Ειδικές Μορφές Τουρισμού: Σχεδιασμός, Μάνατζμέντ & Μάρκετινγκ*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.
- ⁷ Βενετσανοπούλου Μ., (2006). *Η κρατική συμβολή στον τουρισμό, εναλλακτικές μορφές τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.
- ⁸ Σφακιανάκης Μ., (2012). *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.
- ⁹ Αποστολόπουλος Κ., & Σδράλη Δ., (2009). *Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου: Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές*, Εκδόσεις: Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.
- ¹⁰ Σωτηρίαδης Μ., & Φαρσάρη Ι., (2009). *Εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού - Σχεδιασμός Management και Marketing*.
- ¹¹ Σιταράς Θ., & Τζένος Χ., (2007). *Εισαγωγή στην θεωρία του τουρισμού*, Εκδόσεις: Interbooks, Αθήνα.
- ¹² Καφφές Γ., (2010). *Κοινωνιολογία της Τρομοκρατίας*, Εκδόσεις: Παπαζήση, Αθήνα.
- ¹³ Μοίρα Π., & Μυλωνόπουλος Δ., (2004). Η παράμετρος της τρομοκρατίας στο διεθνές περιβάλλον του τουρισμού, *Επιστημονική Επετηρίδα Εφαρμοσμένης Έρευνας*, (1): 121 – 140.
- ¹⁴ Μυλωνόπουλος Δ., (2003). Η τρομοκρατική απειλή στην αερομεταφορά ως παράγων ανάσχεσης της τουριστικής ανάπτυξης, *Τουριστική Επιστημονική Επιθεώρηση*, (1): 103 – 112.
- ¹⁵ Μπόση Μ., (2000). *Περί του ορισμού της τρομοκρατίας*, Εκδόσεις: Π. Τραυλός, Αθήνα.
- ¹⁶ Reisinger Y., (2009). *International Tourism: Cultures and Behavior*, Εκδόσεις: Elsevier.
- ¹⁷ Doggart & Doggart,(2006),

